

Opiskelijoiden työssäkäynti opintojen aikana

Mielikuvat vuokratyöstä

Veikko Pajunen

Vesa Parviainen

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2019

Palveluliiketoiminnan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Palveluliiketoiminnan koulutusohjelma

PAJUNEN, VEIKKO & PARVIAINEN, VESA:
Opiskelijoiden työssäkäynti opintojen aikana.
Mielikuvat vuokratyöstä.

Opinnäytetyö 62 sivua, joista liitteitä 6 sivua
Joulukuu 2019

Tämä opinnäytetyö tarkastelee korkeakouluopiskelijoiden työssäkäyntiä opiskelujen aikana, motivaatiotekijöitä työntekoon, sekä tarkastelee opiskelijoiden mielikuvia ja asenteita vuokratyöhön työntöön muotona opintojen aikana. Työ koostuu teoriaosuudesta, esitutkimuksesta ja tutkimuksesta. Teoriaosuudessa käsitellään ensin työn historiaa Suomessa ja tarkemmin opiskelijoiden työntekoa sekä vuokratyötä, sen lainsäädäntöä ja historiaa.

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Eezy oyj. Toimeksiantajan motiivina oli saada ymmärrystä opiskelijoista potentiaalisina rekrytoitavina, minkälaisia töitä heille tulisi tarjota ja miten olla houkuttelevampi työntarjoaja. Toimeksiantajalla oli myös selkeä halu löytää motiivit opiskelijoiden opintojen aikaisen työntöön taustalla, sekä saada selville, kuinka halukkaita opiskelijat ovat tekemään töitä muilla kuin omalla alallaan.

Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena. Kvantitatiiviseen tutkimukseen päädyttiin halusta kartoittaa opiskelijoita joukkona ja toimeksiantajan kiinnostuksesta ymmärtää opiskelijoita kokonaisuutena. Teorian ja toimeksiantajan omien ajatusten pohjalta luotiin esitutkimus, joka jaettiin Tampereen ammattikorkeakoulun palveluliiketoiminnan opiskelijoille. Esitutkimuksen pohjalta luotiin kysely korkeakouluopiskelijoille. Kyselyt laadittiin E-lomake verkkolomakepohjalle. Esitutkimuksen ja tutkimuksen kysymykset löytyvät liitteistä. Kysymyksillä haluttiin saada vastauksia etukäteen määriteltyihin tutkimuskysymyksiin, jotka olivat: opiskelijoiden halukkuus ja motiivit työskennellä opintojen aikana sekä opiskelijoiden mielikuvat vuokratyöstä.

Tutkimuksen tulokset antoivat vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Tämän lisäksi saatiin vastauksia opiskelijoiden halukkuuteen työskennellä muilla kuin omalla alalla. Tulosten pohjalta saatiin myös kuva opiskelijoiden mielikuvista vuokratyötä kohtaan ja mitkä asiat vaikuttavat mielikuviin. Tulosten pohjalta luotiin myös kolme opiskelijaprofiilia, jotka kuvaavat materiaalissa esiintyneitä opiskelijatyyppejä.

Asiasanat: korkeakouluopiskelijat, työelämä, vuokratyö, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Hospitality Management

PAJUNEN, VEIKKO & PARVIAINEN, VESA:
Students working alongside with Studies
Students impressions of Contract Work

Bachelor's thesis 62 pages, appendices 6 pages
December 2019

The aim of this thesis is to examine students of institutes of higher education and their working alongside with the studies, their motivational factors to work and attitudes and image towards contract work. This thesis consists of a theoretical part, preliminary research and research. The theory covers the history of work in Finland and more specifically with student work. The theory also includes information on contract work, its legislation and history.

This thesis was commissioned by Eezy oyj. The client's motive was to gain understanding of the students as potential recruits, what kind of work they should be offered and to learn how to be a more appealing employer. The Eezy had a clear desire to find motives behind students working during studies as well as how willing students are to work in fields other than their own studies.

The research part of this thesis was implemented as a quantitative research. The quantitative research resulted in the desire to survey students as a set and the principal's interest in understanding students as a whole. A preliminary research was created based on theory and the client's own ideas. That was distributed to hospitality management students of Tampere University of Applied Sciences. Based on that preliminary research a questionnaire was created for university students. The survey was created on an online form. Preliminary and research questions can be found in the appendices. The questions sought answers for predefined research questions, such as students' willingness and motivation to work during their studies and students' perceptions of contract work.

The results of the quantitative research provided answers to the research questions. In addition, answers were given to students' willingness to work in fields other than their own. Results also gave a picture of students' perceptions of contract work as well as what factors influence their opinions. Based on the results, three student profiles were also created, describing the types of students that appeared in the material.

Key words: students of higher education, contract work, quality of work, quantitative research,

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TYÖ SUOMESSA	7
	2.1 Työn murros Suomessa	7
	2.2 Työ osana opiskelua	9
	2.2.1 Opiskeluiden ohessa tehtävän työn teon määrä ja laatu	11
	2.2.2 Opinnollistaminen	12
	2.2.3 Opiskeluiden ohessa tehtävien töiden vaikutus valmistumiseen	13
	2.3 Työn prekarisaatio.....	14
3	VUOKRATYÖ	17
	3.1 Vuokratyön historia	17
	3.2 Vuokratyön määrittely	20
	3.3 Vuokratyön hyödyt ja ongelmat.....	21
	3.4 Vuokratyötä säätelevät lait ja asetukset	22
	3.5 Vuokratyömarkkinat Suomessa.....	24
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	27
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	31
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7	POHDINTA	50
	LÄHTEET.....	53
	LIITTEET	57
	Liite 1. Esitutkimuslomake	57
	Liite 2. Tutkimuslomake	60

1 JOHDANTO

Suomalaisessa mediassa on paljon puhuttu työelämän murroksesta, sen muuttumisesta epävarmempaan suuntaan sekä työurien muutoksista. Puhutaan jatkuvasta oppimisesta ja uudelleen kouluttautuminen on arkipäivää. Toisaalta opiskelijoiden asema yhteiskunnassa on muuttumassa epävarmemmaksi. Valtio on leikannut opiskelijoiden opintotuesta viimeisten vuosien aikana melkein 26 % ja muuttanut asumistuen maksamisen samanmuotoiseksi kuin muun asumustuen maksun. Samalla lainaosuuksia nostetaan ja opiskelijoille kertyy opiskelujen aikana yhä enemmän velkaa. Opiskelijoiden velkaantuminen on vuonna 2019 nopeampaa kuin koskaan ennen. (Lahtinen 2019; Alusta 2019; Suomen Pankki 2019.)

Opinnäytetyössä käsitellään opiskelijoiden työntekoa ja miten se nähdään osana opiskelua. Työn tekeminen on useimmille opiskelijoille arkipäivää. Työn tekemistä on tutkittu jonkin verran ja tulokset ovat antaneet erilaisen kuvan töistä, kuin päättäjien puheet. Monesti julkisuudessa on esitetty huoli opiskelijoiden pitkittyneestä opiskeluajoista ja työssäkäynnin yhteydestä. Lisäksi on argumentoitu, että opiskelijat tekisivät vain hanttihommia. Tutkimustulokset eivät kuitenkaan tue tätä väitettä. Vaikka monien opiskelijoiden opiskeluaika venyy, ovat he opiskelujen loppupuolella jo työssäkäyviä veronmaksajia. (Aho, Hynninen, Karhunen & Vantaja 2012.)

Tämän opinnäytetyön tarkastelukulma opiskelijoiden työssäkäyntiin syntyi kiinnostuksesta tutkia, millaisen työn opiskelijat näkevät itselleen sopivaksi ja millainen vuokratyön maine on opiskelijoiden parissa. Vaikka sekä vuokratyötä, että opiskelijoiden työntekoa on tutkittu, tuo näiden kahden osa-alueen yhdistäminen tuoretta tietoa opiskelijoista. Opinnäytetyössä käsitellään korkeakouluopiskelijoita. Tutkittavien ulkopuolelle on rajattu toiseen asteen ammatilliset opiskelijat, lukiolaiset sekä täydennyskoulutettavat.

Opinnäytetyötä alettiin toteuttaa alun perin Smile Henkilöstöpalvelut oyj:lle. Hyvin kuvaavaa vuokratyökentän nopeasta muutoksesta on, että tätä opinnäytetyötä

kirjoittaessa yritys fuusioitui toisen yrityksen kanssa ja vaihtoi nimeä vuoden sisällä. Uusi yritys, jolle opinnäytetyö on toteutettu Eezy oyj. Yritys syntyi Smile Henkilöstöpalveluiden ja VMP:n fuusioituttua. Noho Partners oyj omistaa edelleen osan yrityksen osakkeista.

Opinnäytetyön aihe kumpuaa yrityksen halusta ymmärtää opiskelijoita ryhmänä ja antaa yritykselle keinoja kohdentaa opiskelijoille tarjottavaa työtä oikein, sekä löytää erilaisia profiileita opiskelijoiden joukosta. Lähdetessä toteuttamaan opinnäytetyötä yritys myös ilmaisi halunsa rakentaa rekrytointipolkua jo opiskeluaikana ja olla mukana opiskelijoiden työurissa heti opiskelujen alusta. Suuremmassa kuvassa Eezyn visioissa on olla rekrytoitavan mukana heti työuran alusta alkaen ja olla osana työllistymisratkaisuja läpi elämän.

Tutkimus toteutetaan kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käyttämällä ja keräämällä mahdollisimman laaja aineisto korkeakouluopiskelijoilta. Opiskelijoille luodaan kysymyslomake, jota levitetään sähköisesti eri kanavissa ja jonka tuloksia analysoidaan. Lisäksi opinnäytetyössä käytetään hyväksi jo kerättyä tietoa opiskelijoista ja vuokratyöstä. Opinnäytetyön tarkoitus on myös lisätä ymmärrystä opiskelijoista ja heidän suhteestaan vuokratyöhön. Tätä ymmärrystä lisäämään tehtiin myös kerätyn materiaalin pohjalta kolme erilaista opiskelijaprofiilia, jotka luotiin kuvaamaan aineistosta nousseita ihmistyyppejä aineiston sisällä. Tällä haluttiin luoda toimeksiantajalle ja muille opinnäytetyötä lukeville lisää välineitä ymmärtää opiskelijoita joukkona ja toisaalta jatkojalostaa opinnäytetyöstä saatuja tuloksia.

Profiilit ovat tärkeä tutkimuksesta saadun tiedon esittämisen ja kiteyttämisen menetelmä. Profiilissa kiteytetään kerätystä tiedosta esiin nousseet toiminnan motiivit ja toimintamallit. Profiilissa pyritään kiteyttämään suuremman ryhmän toteuttama toimintamalli. Mallin pohjalta voidaan lähteä rakentamaan ratkaisuja ja palveluita ryhmälle, joka tässä tapauksessa käsittää opiskelijat. Profiiliin pyritään tiivistämään tutkimuksessa saatu tieto ja löydökset asiakkaan käyttäytymismallista, toiminnan motiivista, hallitsevista arvoista ja toimintaa ohjaavista peloista ja esteistä arkkityypeiksi, jotka kuvaavat joukkoa ja erilaisia persoonia joukossa. Profiilit auttavat myös opinnäytetyön tilaajaa ymmärtämään opiskelijoita joukkona ja suunnittelemaan mahdollisia palveluita heille. (Tuulaniemi 2011, 154-156.)

2 TYÖ SUOMESSA

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, kuten sen nyt tunnemme, nojautuu työhön ja veronmaksuun. Suomi on kulkenut pitkän matkan agraariyhteiskunnasta jälkiteolliseksi tietoyhteiskunnaksi lyhyessä ajassa. Työpaikkoja on kadonnut ja uusia syntynyt tilalle. Tarjolla olevien töiden nopean rakennemuutoksen mukana Suomi myös alkoi kiivaasti kaupungistua 1950-luvulta lähtien ja sama kehityssuunta jatkuu yhtä. Samoin kuin työ, myös opiskelu on vuosikymmenten aikana muuttunut ja muuttuu yhä. (Heikkinen 2012.)

2.1 Työn murros Suomessa

Suomalaisen työelämän muutosvauhti on ollut erittäin nopeaa toisen maailmansodan jälkeen. Ennen sotia Suomi oli nykymittareilla vielä kehitysmaa. 1940-luvulla noin puolet suomalaisista työskenteli alkutuotannossa, suurimmaksi osaksi maataloustöissä. (Löyttyniemi 2013.) Suomen noin 4 miljoonan ihmisen väestöstä 75 prosenttia asui maaseudulla (Tilastokeskus 2007).

Suomalainen työelämä on muuttunut maatalousvaltaisesta työstä ensin palkkatyövetoiseen teollisuusyhteiskuntaan ja tästä vielä palvelu- ja tietoyhteiskuntaan poikkeuksellisen nopeasti verrattuna muihin länsimaihin (Väänänen, Turtiainen, & Toivanen, 2018 19). Esimerkiksi vielä 1950-luvulla yhteiskuntarakenne Suomessa vastasi samaa, mitä se oli Ruotsissa 50 vuotta aikaisemmin. (Löyttyniemi 2013.) Maataloustyöt vaihtuivat Suomessa teollisuus-, palvelu- ja tietotöiksi 1950-1970-luvuilla alle 30 vuoden sisällä, monissa muissa länsimaissa tähän meni sata vuotta. 1970-luvulla maaseudulla asui enää alle puolet suomalaisista ja 1980-luvulla maataloudessa työskenteli enää vain 13 prosenttia työntekijöistä. (Väänänen ym. 2018, 20; Löyttyniemi 2013.)

Agraarisesta ja alkutuotantoon keskittyneestä työnteosta siirryttiin 1900-luvun puolivälin aikaan teollisuusvetoiseen palkkatyöyhteiskuntaan nopeasti ja Suomi alkoi kaupungistua. Palkkatyöyhteiskunnalla tässä yhteydessä tarkoitetaan, että

suurin osa suomalaisista työssäkävivistä työskenteli palkansaajana teollisuudessa. Vuonna 1977 noin 40 prosenttia miehistä ja 18 prosenttia naisista oli työntekijöinä teollisuudessa. Vuonna 2008 samaiset luvut olivat 25 ja 8 eli yhteenlaskettuna luvut olivat lähes puolittuneet. (Väänänen ym. 2018, 20; Löyttyniemi 2013.)

Toinen muutosvaihe suomalaisessa työelämässä koettiin tällöin teollisen työn vähentyessä ja siirryttäessä jälkiteolliseen palvelu- ja tietoyhteiskuntaan. Yhä useampi suomalainen toimi toimihenkilönä, vuonna 2010 enemmän kuin kaksi kolmesta suomalaisesta. Karkealla jaottelulla toimihenkilöillä tarkoitetaan työntekijöitä, jotka eivät suorita vain tiettyä työnantajan määrittämää suorittavaa työtehtävää ja heillä on oma työehtosopimus. Joissain yhteyksissä puhutaan valkokaulusammateista. Työtehtävät sisältävät mm. informaation tuottamista ja organisointia. Koulutusasteeltaan toimihenkilöt ovat yleensä suorittaneet jonkun korkeakoulun, kun taas työntekijät yleensä ovat ammatillisen koulutuksen suorittaneita tai vain peruskoulun käyneitä. Samaan aikaan teollisesta yhteiskunnasta siirryttäessä jälkiteolliseen palvelu- ja tietoyhteiskuntaan suomalaiset kouluttautuivat yhä enemmän. Toimihenkilöitä tarvittiin jatkuvasti enemmän ja heidän työtehtävänsä edellyttivät korkeampaa koulutus tasoa. Vuonna 1977 palkansaajista 55 prosentilla ei peruskoulutuksen jälkeen ollut mitään koulutusta. Tämä luku oli vuoteen 2008 mennessä laskenut 14. (Väänänen ym. 2018, 20; Löyttyniemi 2013.)

Samaan aikaan myös sukupuolien väliset erot tasavertaistuivat. 1970-luvulla yli 80 prosenttia miehistä ja vain 62 prosenttia naisista oli työssäkäyviä. Vuoteen 2001 mennessä luvut olivat tasoittuneet 77:een ja 72:een. Myös palkka-erot pienivät ja naisten koulutusmahdollisuudet paranivat huomattavasti. Onkin huomionarvoista, että tällä hetkellä työssäkävistä naisista lähes puolella on korkeakoulututkinto, miehistä vain 35 prosentilla. (Väänänen ym. 2018 19–23.)

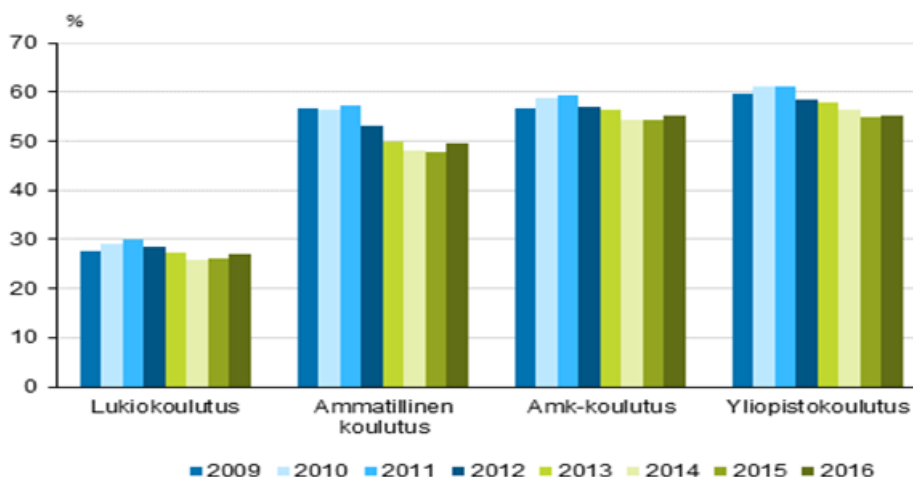
Työelämän muutosta kuvaa myös työurien polarisoituminen, joka tulevaisuudessa tulee olemaan työelämän yksi suurista muutoksista. Polarisaatiolla tarkoitetaan, että joillain aloilla työsuhteet muuttuvat pätkätoiksi ja epävarmuus lisääntyy. Samalla hyvin palkatut ja vakituiset työsuhteet kasautuvat korkeasti koulute-

tuille. Hyvä esimerkki alasta, jossa muutos on jo näkyvässä, on palvelualat. Vanhoja ammatteja katoaa ja uudet syntyvät työpaikat tulevat joko korkeammalle tai matalammalle osaamistasolle, mikä näkyy myös polarisoituvassa palkkauksessa. (Alusta 2019.)

Työelämän rakenteet tulevat varmasti muuttumaan jatkossakin. Vanhoja ammatteja häviää ja uusia syntyy jatkuvasti. Myös eri ammattiryhmien suhteelliset osuudet muuttuvat. Työ globalisoituu muun maailman mukana ja työtä tehdään yhä useammin kansallisten ja oman organisaation rajojen yli. Työpaikat ovat todella monikulttuurisia tulevaisuudessa, mikä on jo havaittavissa pääkaupunkiseudun työelämässä. Tietotekniikka on todella merkittävässä roolissa työpaikoilla ja sen leviäminen vain jatkuu kasvavalla vauhdilla. Tällä hetkellä jo jotkut työt hoidetaan virtuaalisissa ympäristöissä ja tämänkin työnteon muodon odotetaan kasvavan. 2000-luvulla tavallisten palkansaajien osuus on laskenut ja tilalle on muodostunut ammatteja, joita harjoitetaan muun muassa toiminimillä ja freelancereina. (Väänänen ym. 2018 31–32.)

2.2 Työ osana opiskelua

Tutkimusten mukaan 55 prosentilla yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoista on työsuhde opiskeluiden ohessa (kuvio1). (Tilastokeskus 2018.) Opiskelijoilla motiivina ja syynä työskentelyyn opiskeluiden ohella on pääasiassa lisätulojen saaminen Kela:n opintorahan sekä -lainan päälle. Opintotuen määrä lapsettomille ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoille vuonna 2019 on 250,28 € kuukaudessa, jonka lisäksi on mahdollista nostaa valtion takaamaa opintolainaa 650€ kuukaudessa. (Kela 2018.)

KUVIO 1. Yli 18-vuotiaiden työssäkäyvien opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista 2009–2016 (Tilastokeskus 2018).

Opintojen ohessa työskenteleminen ja siitä saatavan palkan määrä ei vaikuta opiskelijan oikeuteen nostaa opintolainaa. Opintorahan ja asumistuen kohdalla tilanne on toinen ja vuoden aikana saamasi palkka vaikuttaa siihen, kuinka paljon olet oikeutettu kyseisiä tukia nostamaan. Täyden opintorahan saadakseen opiskelijan ei tule tienata palkkatuloja kuin korkeintaan 7920,00 € kalenterivuoden aikana, jos nostaa vain yhden kuukauden saa palkkatuloja kertyä 22 330,00 €. Tässä on tärkeä ymmärtää kalenterivuoden merkitys, koska opiskelu jaksottuu kouluvuoden mukaan. Pääosa opiskelijoista nostaa opintorahaa syyskuusta huhtikuuhun, joka tarkoittaa kahdeksan kuukauden jaksoa. Tällöin palkkatulojen määrä ei saa ylittää 13 160,00 €. (Kela 2019.)

Asumistuen nostaminen on opintorahaa monimutkaisempi tapaus. Siihen vaikuttaa omien palkkatulojen lisäksi ruokakunnan, esimerkiksi avopuolison tulot. Myös opintoraha lasketaan tässä tuloksi, joka vaikuttaa asumistuen määrään. Kelalla ei löydy valmista taulukkoa kuten opintorahan kohdalla, josta voi valmiiksi tarkistaa saatavan asumistuen määrän. Asumiestuen määrä määräytyy ruokakunnan kuukausittaisten bruttotulojen, asunnon sijainnin ja asukkaiden yhteislukumäärän perusteella. Kela antaa asumistuen kohdalla päätökset tapauskohtaisesti ja sitä voi hakea myös muut pienituloiset opiskelijoiden lisäksi. Asumistuki myönnetään koko ruokakunnalle ja yleensä vuoden mittaisissa pätkissä. (Kela 2017.)

Usein tuet ja lainat kattavat juuri ja juuri asumiskustannukset. Varsinkin suurilla paikkakunnilla, kuten esimerkiksi Helsingissä, pelkät yksiön asumiskustannukset (21,45 €/neliö) ovat lähes tuplasti kalliimpia verrattuna koko maan keskiarvoon (12,61 €/neliö), Tampereella hintataso on hieman kokomaata korkeampi (15,79 €/neliö). Vertailun vuoksi 25:n neliön yksiö Helsingistä maksaisi 536,25 €/kk ja Tampereelta 394,75 €/kk. Näitä hintoja verrattaessa opintotukeen, nähdään että etuuksista saatavat tulot ovat riittämättömät kattamaan asumista näillä paikkakunnilla. (Asuntosäätiö 2017.) Opiskelijalle vaihtoehtoiksi jää, joko ottaa opintolainaa tai käydä töissä opintojen ohella. Tutkimusten mukaan lähes neljännes opintojen ohessa työskennellyistä korkeakouluopiskelijoista koki työnteon toimeentulon kannalta välttämättömäksi. (Aho, Hynninen, Karhunen & Vanttaja. 2012,15.)

Osa korkeakouluopiskelijoista työskentelee myös muista, kuin taloudellisista syistä opiskeluidensa ohella. Yli 60 prosenttia työssäkäyvistä opiskelijoista kertoi vuonna 2005, että olisivat työskennelleet, vaikka se ei olisi ollut välttämätöntä toimeentulon kannalta. Suuri osa opiskelijoista kokee opiskeluiden aikaisen työnteon hyödylliseksi myöhemmän työuran kannalta. Tutkimukset tukevat tätä, koska jo valmistuneet opiskelijat ovat kokeneet opiskeluiden aikaisen työnteon hyödyttäneen heitä myöhemmin. Yli puolet opiskelijoista on kokenut opiskeluiden aikaisen työnteon lisänneen opiskelumotivaatiota. Tähän syynä on koulussa opitujen teorioiden näkeminen ja kokeileminen käytännössä. (Aho ym. 2012 15–17.)

2.2.1 Opiskeluiden ohessa tehtävän työnteon määrä ja laatu

Työssä käyminen opiskelujen ohella on yleistä, kuten aikaisemmin totesimme. Opiskeluaikana työtä tekevien opiskelijoiden määrä on tippunut vuodesta 2012, jolloin se oli jopa yli 60 prosenttia (Aho, ym. 2012 12). Muutokset ovat kuitenkin pieniä vuosien 2007-2015 välisenä aikana ja ne voidaan mahdollisesti selittää työmarkkinatilanteen alakohtaisilla vaihteluilla ja opintotukijärjestelmän muutoksilla. (Vanhanen-Nuutinen, Saari, Kotila & Mäki 2018, 19.) Työ- ja elinkeinoministeriö teetti vuonna 2012 tutkimusraportin, jossa selvitettiin yliopisto-opiskelijoiden opiskeluiden aikana tehdyn työn määrää ja laatua. Tutkimuksesta selviää, että

työnteon määrä kasvaa huomattavasti opintojen loppupuolella. Odotetusti työnteon määrä on suurempaa kesäkuukausina kuin lukukauden aikana. (Aho ym. 2012, 12; Tilastokeskus 2018.)

Opiskeluaikaiset työsuhteet ovat pääsääntöisesti osa-aikaisia lukukausien aikana. Kokoaikatyössä lukukauden aikana on noin neljännes työssäkäyvistä opiskelijoista. Koko aikaisten työsuhteiden määrä kasvaa selkeästi kesäkuukausina, nousten jopa 80 prosenttiin. Opiskeluiden loppupuolella kokoaikaiset työsuhteet ovat selkeästi yleisempiä ja jopa puolet korkeakouluopiskelijoista työskenteli koko aikaisesti opintojensa viimeisen vuoden aikana. Vajaa puolet opiskelijoista teki useimmiten päivätyötä ja noin kolmannes useimmiten viikonloppu-, ilt- ja yötyötä. (Aho, ym. 2012 12–14.) Työtunteja opiskelijoille kertyy keskimäärin 15–24 h/viikossa, joka vastaa noin 2–3 täyttä työpäivää. Tämä on suhteellisen paljon opiskeluiden ollessa päätoimista. Suuri osa opiskelijoista työskentelee oman alansa töissä ja arvioivat ainakin itse oppivansa alan kannalta tärkeitä asioita työpaikoillaan. Tätä opittua ei kuitenkaan kouluissa tunnisteta ja saada hyödynnettyä opintopisteiksi kovinkaan usein. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2017.)

Vaativat työtehtävät lisäävät opiskelijoiden stressiä, joka vaikuttaa opintojen etenemiseen. Vaativat työtehtävät saattavat viedä opiskelijan huomiota opiskelusta, joka on hänen päätoimensa. Toisaalta vaativat työtehtävät lisäävät opiskelijan motivaatiota opiskelua kohtaan, kun opiskelija pääsee suoraan soveltamaan työssä opittua opintoihinsa ja toisin päin. Tutkimukset osoittavatkin, että on tärkeitä löytää tasapaino työn ja opiskelun välille. Varsinkin oman opiskelualan työt näyttäisivät edistävän niin välillisesti, kuin välittömästäkin opintoja. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018, 25.)

2.2.2 Opinnollistaminen

Opinnollistamisella tarkoitetaan työpaikan muuttamista oppimisympäristöksi, josta tunnustetaan työaikana tehtyjä suoritteita osaksi opintoja. Prosessina opinnollistaminen vaatii paljon yhteistyötä korkeakoulun, opiskelijan ja opiskeluympä-

ristönä toimivan työpaikan välille. Opiskelijan tulee osata dokumentoida työpaikalla opittu tieto, jonka korkeakoulu soveltaa ja liittää osaksi tutkintoa. (Vanhanen-Nuutinen 2017.)

Työn opinnollistaminen mahdollistaa monipuolisen oppimisen työtä tekemällä. Opiskelijan on tarkoitus soveltaa työtehtäviensä tueksi hankkimaansa tietoperustaa heti käytännössä työpaikallaan. Opinnollistaminen eroaa ammattikorkeakoulujen hyväksilukujärjestelmästä siten, että osaamisen hankkimisesta sovitaan etukäteen. Poikkeustapauksissa ammattikorkeakoulut ovat hyväksyneet opinnollistamisen jälkikäteen. Lähtökohtana työn opinnollistamiselle on opiskelijan oman työnsä hallitseminen siinä määrin, ettei opinnollistaminen vaadi työpaikalta ylimääräisiä resursseja työtehtävien ohjaamiseen. Opiskelija hankkii työn ohessa tarvitsemansa teoriapohjan itsenäisesti, jota edellä mainitusti soveltaa työpaikallaan käytäntöön. (HUMAK 2019.)

Tällä hetkellä yli puolet työssäkäyvistä korkeakouluopiskelijoista kokee työskentelevänsä omaa alaa vastaavissa tehtävissä. Tätä voitaisiin hyödyntää opiskelussa selkeästi enemmän. Korkeakoulujen työelämäkäytännöt ovat keskeisessä roolissa siinä, miten opiskelijat oppivat tunnistamaan työssä oppimaansa ja soveltamaan sitä opinnoissa. (Vanhanen-Nuutinen ym. 2018 25.)

2.2.3 Opiskeluiden ohessa tehtävien töiden vaikutus valmistumiseen

Suomessa on jo useamman vuoden ajan oltu huolissaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluajan venymisestä ja sen vaikutuksista Suomen kilpailukykyyn (Aho ym. 2012, 10–12.). Tähän suurimpana syynä pidetään tutkimusten mukaan juuri työskentelyä opiskeluiden ohella. Opiskelijoiden valmistumista haluttaisiin nopeuttaa, jolloin heidän työuransa pitenisivät alkupäästä ja toisivat verotuloja enemmän valtiolle. Opiskeluaikana tehdyt työt eivät kerrytä verotuloja yhtä paljon, kuin valmistuneen opiskelijan palkka. (YLE 2013.)

Yli puolet erityisen myöhään valmistuneista opiskelijoista koki työn teon hidastaneen huomattavasti opintoja. Työnteko oli kuitenkin suurimmalla osalla opiskelijoita vain yksi syy monien joukossa, joka hidasti valmistumista. Lähes yhtä moni

koki huonon opiskelumotivaation hidastaneen valmistumista. Pitkään opiskelleiden keskuudessa vain kymmenes kokee työn olevan ainoa syy opiskeluiden viivästymiselle. Työnteon määrä opiskeluaikana on suurempi, mitä kauemmin valmistumiseen menee. Valmistumisnopeus ei kuitenkaan ole suoraan verrannollinen työnteon määrään. Kolme vuotta tavoiteajasta myöhässä valmistunut työskenteli keskimäärin noin kuukauden opiskeluvuotta kohden enemmän kuin tavoiteajassa valmistunut opiskelija. (Aho ym. 2012, 18–22, 101–103.)

Opiskeluiden aikana työssä käyneistä opiskelijoista noin 70 prosenttia kertoi työ- ja elinkeinoministeriön teettämässä tutkimuksessa tehneensä omaan alaansa liittyviä töitä. Tutkimuksen mukaan suurin osa opiskelijoiden tekemästä työstä ei ole niin sanottuja ”hanttihommia”, sillä 65 prosenttia, 2006 opiskeluiden ohessa työssä käyneistä opiskelijoista olivat ammattiluokitukseltaan johto- tai asiantuntijatehtävissä. Ammattikorkeakouluissakin vastaava luku oli 40 prosenttia. Tutkimuksen tilastoaineiston pohjalta ei kuitenkaan voida täysin selvittää opiskelualan ja työtehtävien liittymistä toisiinsa. Tähän syynä on opintoalan ja ammattiluokitusten mahdoton rinnastaminen suoraan toisiinsa. (Aho ym. 2012, 100.)

2.3 Työn prekarisaatio

Suomessa työskenteli vuonna 2016 noin 700 000 ihmistä muuten kuin koko-aikaisessa ja vakituksessa työsuhteessa. Tämä käsittää lähes kolmasosan työssäkäyvistä suomalaisista. Pätkätyö, alustatalous, mikroyrittäjyys ja muut työn tekemisen muodot ovat siis merkittävä osa yhteiskuntaa. Työelämän turvaverkot on laadittu vakituisen työn ehdoilla ja tämä saattaa tuottaa epäoikeudenmukaisuuden tunnetta ja rapauttaa luottamusta yhteiskuntaan niiden joukossa, jotka eivät kuulu suojaverkkojen piiriin. (Suoranta & Leinikki, 2018.)

Prekaarius sanana tarkoittaa epävarmaa, huokoista ja sitä että, elämän perustavat seikat eivät tunnu olevan hallinnassa. Se voi olotilana johtaa epävarmuuteen tai kyynisyyteen, mutta myös positiiviseen suunnanmuutokseen elämässä. Sanassa prekariaatti yhdistyvät latinan kielestä tuleva precarius, joka tarkoittaa epävarmassa tilassa tai muiden armolla olevaa, sekä termi proletariaatti, joka on alun perin Karl Marxin kehittämä termi kuvaamaan liikeyrityksissä työskentelevää

palkkatyöväen ryhmää. Prekarisaatiolla kuvataan tilannetta, jossa yhteiskunnalliset olosuhteet kokevat nopeita mullistuksia monilla eri perustavilla tavoilla ja saavat aikaan epävarmuuden tunnetta ja vaihtuvien työnantajien tai maailman armoilla olemista. (Suoranta & Leinikki 2018; Ojala & Pyöriä 2017; Proletariaatti: Kansanuutiset 2012.)

Prekarisaatiolla viitattiin alun perin 1970-luvulla köyhiin perheisiin ja se rupesi samaan nykyisen merkityksensä 1980-luvun lopulla. Tällöin prekariaatilla alettiin ilmiönä vakiintuneemmin hahmottamaan erilaisia epätyypillisiä työsuhteita, kuten tilapäistyötä, yksinyrittäjyyttä, osa-aikaisuutta ja kotona työskentelyä. Prekarisaatio ja sen aiheuttama liikehdintä voidaan nähdä myös vastareaktiona uusliberalistiselle talouspolitiikalle. Prekariaattia ja sen suuruutta voidaan tarkastella myös työsuhteen laadun ja varmuuden kaltaisilla perinteisemmillä kriteereillä. Brittiläisen ekonomistin Guy Standingin mukaan monissa maissa noin neljännes aikuisväestöstä kuuluu prekariaattiin. Prekariaattiin kuuluvilla ei ole ammatillisen identiteetin tai uran tuntua. Standingin mukaan prekarisaatio on luonut työmarkkinoille yhä selkeämmän jaon voittajiin ja häviäjiin. (Ojala & Pyöriä 2017; Suoranta & Leinikki 2018.)

Suomalaisessa akateemisessa keskustelussa työn prekarisaatioita on laajasti pohtinut yhteiskuntafilosofi Jussi Vähämäki. Hän on Karl Marxin teorioiden pohjalta esittänyt väittämän, jonka mukaan inhimillisiin yhteisöihin ja yksilöihin valjastettu tietäminen eli abstrakti aivotyö on noussut jälkiteollisen yhteiskunnan tärkeimmäksi käyttövoimaksi. Työaika parempi termi ajatustyöläisille on työn kesto, koska työaika antaa harhaanjohtavan kuvan työajan kellokortin tarkasta kestosta. Työaika on hiipinyt myös vapaa-ajalle ja ihmisen tärkeimmäksi funktiksi nähdään työ, jota ilman ihminen on ilman tarkoitusta. Vaikka työt perinteisiksi mielletyillä teollisuuden ja maatalouden aloilla ovat vähentyneet, ei se ole tarkoittanut työn loppua, vaan työtä on syntynyt uusilla aloilla ja samalla työstä on tullut monille erottamaton osa persoonaa. On kuitenkin huomioitava, että suurinta osaa tietotyöntekijöistä ei voida katsoa kuuluvan prekariaatteihin. (Ojala & Pyöriä 2017.)

Vaikka kehityssuuntaa voidaan tarkastella pessimistisesti, ei työmarkkinoiden kokonaiskuva ole kuitenkaan näin synkkä. Tilastollisten todisteiden mukaan koulutus on yksilölle ja yhteiskunnalle kannattava satsaus ja korkeasti koulutetuilla on pidemmät työurat, pienempi työttömyysriski ja paremmat työuran kuluessa karttuneet kokonaisansiot kuin heikommin koulutetuilla. Heikommin koulutuneilla voidaan puhua myös kasautuneesta epävarmuudesta. Samoin ikä vaikuttaa epävarmuuden kasautumiseen. Nuoret kokevat epävarmuustekijöitä työelämässä vanhempia enemmän. Tilastojen mukaan hauras työmarkkina-asema koskee noin kymmenesosaa palkansaajista. Kun mukaan otetaan satunnaisia keikkatöitä tekevät, osa yrittäjistä ja työttömät päästään prekariaatin koossa varovasti arvioiden noin neljännekseen kaikista työikäisistä. (Ojala & Pyöriä 2017.)

Prekarisaation voidaan nähdä konkretisoituvan hyvinvointivaltion kriisissä. Palkkatyötä ei riitä kaikille, syrjäytymisen ehkäiseminen ontuu, koulutus ei takaa toimeentuloa ja demokratia ei toimi. Työttömyyden luonne on muuttunut ja työnhaku on alkanut muistuttamaan työtä. Työttömän odotetaan verkostoituvan, kouluttavan itseään lisää ja ottavansa vastaan mitä tahansa työtä oman markkina-arvonsa säilyttämiseksi. Tämä luo kehityssuunnan, jossa työntekijät jakautuvat ydintyövoimaan ja periferiaan. Suomessa on verrattain hyväosainen palkkatyöväestö, jonka eduista huolehditaan ja joilla on vahva asema. Samalla Suomeen on syntynyt piiloon jäävä vähemmistö työntekijöitä ja työn syrjässä olevia, joiden edut ja neuvotteluasemat ovat heikot. (Ojala & Pyöriä 2017.)

Tämä suuntaus ei ole yksin Suomen ongelma, vaan voidaan nähdä yleisenä kehityskulkuna Euroopassa. Viimeisimmän talouskriisin aikana yleiseurooppalainen ilmiö on ollut, että niin kutsuttujen hyvien töiden määrä on pysynyt ennallaan tai kasvanut mutta rutiininomainen ja alemmin palkattu työ on joutunut suhdanteiden armoille. Yhteistä nykyiselle prekariaatille ja entisen ajan tilapäistyövoimalle on kokemus toiseuden tunteesta ja riistosta suhteessa toistaiseksi jatkuvaan kokopäiväiseen palkkatyön normiin. Puhutaan kaksoispositiosta, jota voidaan nykyisin nähdä nuorempien ikäluokkien kohdalla opiskelun, työttömyyden ja epätyyppillisen työnteon vaihteluna, vaikka tämä jääkin useimmille nuorille vain välivaiheeksi matkalla kohti vakaampaa työuraa. (Ojala & Pyöriä 2017.)

3 VUOKRATYÖ

Työn vuokrauksella tarkoitetaan järjestelyä, jossa yritys siirtää työntekijän toisen yrityksen käyttöön vastiketta vastaan. Työntekijä työskentelee käyttäjäyrityksen johdon ja valvonnan alaisena. Tällöin työntekijä on sopimuksellisesti vuokraajayrityksen työntekijä, mutta suorittaa työpanoksensa toiselle yritykselle. (Hietaa, Kaivanto & Schön 2014, 13.) Lainopillisessa mielessä oikeussuhteita on kolme. Työnantajayrityksen ja työntekijän välinen sopimus, jota säätelee normaalit työsuhteisiin liittyvät lait ja asetukset. Vuokrausyrityksen ja käyttäjäyrityksen välinen suhde, jota säätelevät normaalit sopimusoikeudelliset lait ja asetukset. Työntekijän ja käyttäjäyrityksen välinen suhde, joita säätelevät työlainsäädäntö ja työstä säädettyt lait ja asetukset niiltä osin, kun vuokrausyhtiö on ne siirtänyt käyttäjäyritykselle sopimuksella. (Hietala ym. 2014, 13; Hjelt 2017.)

3.1 Vuokratyön historia

Vuokratyön juuret Suomessa ovat 1700-luvun pestuumarkkinoissa sekä 1800- ja 1900-luvun taitteessa alkaneessa yksityisessä työnvälityksessä. Vuonna 1917 Suomessa säädettiin laki työnvälityksestä. Ennen lakia vain Helsingissä, Tampereella, Turussa ja Viipurissa oli toiminut vakituinen kunnallinen työnvälitystoiminta. Ennen lakia työn- ja paikanvälitystä harjoitti monenkirjavia joukko erilaisia toimijoita. Mukana välitystoiminnassa oli esimerkiksi työnantaja-, työntekijä- ja raittiusseuroja. Lieveilmiöinä välitystoimintaan liittyi kiskontaa, keinottelua ja suoranaista huijausta. Yksityiset työnvälitysyrietykset saivat huonon maineen pyrkiesään harhaanjohtaviin ilmoituksiin, jossa luvattu työ ja palkka eivät useinkaan vastanneet todellisuutta ja työtä maalta kaupunkiin tekemään tulleet ihmiset saattoivat joutua jopa heitteille. Siksi vuonna 1917 päädyttiin säätämään laki, joka kielsi Suomessa yksityisen, maksullisen työnvälityksen ja kaikkiin 5000 asukasta ja sitä suurempiin kuntiin perustettiin valtiollinen työnvälitystoimisto. (Lähtenmäki 2013, 30.)

1920- ja 1930-luvulla maaseudulla oli toimintaa, joka muistutti työvoiman vuokrausta. Vuokrausta harjoittivat yksittäisten maatilojen isännät ja he vuokrasivat

paitsi renkejä ja muuta työvoimaa, myös koneita ja laitteita naapureille. Tuolloin vuokraus ei tapahtunut varsinaisten työnvuokrausyritysten kautta, vaan muistutti enemmän naapuriapua. Toiminnan kuva oli kuitenkin hyvin samankaltainen kuin vuokratyössä. Työntekijä oli työsuhteessa yhden talon isäntään, mutta teki töitä toisen isännän alaisuudessa ja ohjauksessa. (Lähteenmäki 2013, 30–31.)

Kansainvälinen työjärjestö ILO otti ensi kertaa kantaa vuokratyöhön ja maksulliseen työnvälitykseen vuonna 1933. Ensimmäinen yleissopimus, joka kantoi nimeä The Convention Concerning Fee-Charging Employment Agencies, Nro. 34, määritteli ensimmäistä kertaa voittoa tavoittelevat, maksulliset työnvälitysyrietykset ja loi puitteet myöhemmälle, kansallisille säätelymekanismeille ja lainsäädännölle. Sopimus jätti jäsenvaltioille paljon valtaa tehdä poikkeuksia sopimukseen ja sen ulkopuolelle jätettiin myös muun muassa muusikot ja muut esiintyvät taiteilijat. Sopimuksen perimmäisenä tarkoituksena oli kuitenkin rohkaista jäsenvaltioita kieltämään yksityinen ja voittoa tavoitteleva työnvälitys. Yleissopimus ei kuitenkaan saanut kannatusta jäsenvaltioissa ja vain 11 valtiota ratifioi sopimuksen ja uusi yleissopimus julkaistiin vuonna 1949 ja siinä työnvuokraukseen myönteisemmin, eikä sitä enää pyritty yksiselitteisesti kieltämään. (Lähteenmäki 2013, 30–31.)

Varsinaisena liiketoimintana vuokratyön välityksestä tuli Suomessa vasta 1960-luvulla. Erityisesti metalliteollisuus kärsi siihen aikaan työvoimapulasta ja julkinen paikanvälitys kärsi tehottomuudesta, mikä johti yksityisen työnvälityksen kasvuun. Yksityiset yritykset houkuttelivat työntekijät töihin telakoille ja maakuntiin, sekä ulkomaille lupaamalla hyvää palkkaa ja verottomia päivärahoja. Myöhemmin yritysten toiminnasta kuitenkin paljastui, että ne jättivät eläke- ja sosiaalimaksut maksamatta ja usein myös verojen maksussa oli epäselvyyksiä. Suomen 1960- ja 1970-lukujen lainsäädännön mukaan työvoiman vuokrausliikkeen harjoittamista ei katsottu työnvälitykseksi, vaikka sen luonne täyttikin työvälityksen määritelmän. Vuokrausyritykset nähtiin työntekijän laillisena työnantajana. 1970-luvun lopulle tultaessa uudet lait ja työmarkkinajärjestöjen tekemät sopimukset kuitenkin lopettivat vuokratyövoiman käytön lähes kokonaan metallialalla. (Lähteenmäki 2013, 31–32.)

Sopimukset eivät kuitenkaan koskeneet naisvaltaisia aloja kuten siivoustyötä ja hotelli- ja ravintola-alaa sekä esiintyviä taiteilijoita ja työvoiman vuokraus lisääntyi. Työvoiman vuokraus alkoi lisääntyä myös asiantuntija- ja terveydenhuoltoissa. Työvoimanvuokrauksella pyrittiin minimoimaan työvoimakustannuksia ja kuva työvoimavuokrauksen käytöstä työ- sosiaali- ja vero-oikeuden säännösten kiertämiseen vahvistui. Vuonna 1985 vuokratyöstä oli tullut työn muoto 10 000 ihmiselle ja työnvuokraus säädettiin luvanvaraiseksi. Lisäksi lailla velvoitettiin vuokratyöntekijöitä tarjoavia yrityksiä ja toimijoilta selvitystä vakavaraisuudesta, rehellisyydestä ja luotettavuudesta ja lisäksi vuosittaista kertomusta yrityksen toiminnasta. Lisäksi vuokratyövoiman käyttöön liitettiin ehto tilapäisestä ja lyhytaikaisesta käytöstä. Lailla pyrittiin estämään keinottelu vuokratyöllä. Lisäksi lailla haluttiin taata työntekijöille kohtuullinen ja säädyllinen toimeentulo. Laki oli kuitenkin paljon suopeampi vuokratyölle kuin aiemmin ja ei pyrkinyt sen täydelliseen kieltämiseen vaan korjaamaan havaittuja epäkohtia ja varmistamaan, että verot ja sosiaalimaksut tulisivat vuokratyöyritysten osalta maksetuiksi. (Lähteenmäki 2013, 33.)

1990-luku toi taas muutoksia vuokratyöyhtiöiden toimintakenttään. Raskas lama ja suurtyöttömyys, joka vaivasi Suomea loi paineita muuttaa työlakeja. 1994 astui voimaan uusi työvoimapalvelulaki ja sen myötä aiempi asetus vuokratyövoimasta kumottiin ja luvanvaraisuus korvattiin ilmoitusmenettelyllä. Samalla vuokratyön työehtojen ja työsuhteen valvonnan katsottiin kuuluvan työmarkkinajärjestöille valtion sijasta. Vuokratyön vapauttamista perusteltiin vapaalla kilpailulla ja sääntelystä vapailla työmarkkinoilla. Tämä loi myös uudenlaisia ongelmia. Kukaan ei enää oikein ottanut vastuulleen vuokratyön valvontaa ja voidaan puhua ”katvealueesta”, jossa kukaan ei ottanut vastuuta. Hotelli- ja ravintola-alan ammattiliitto joutui ensimmäisenä liittona lähtemään taistoon työsuhteiden ketjuttamista, työsuhteiden mielivaltaista siirtelyä ja palkkojen polkemista vastaan. Sääntelyn purkamisen jälkeen työsuhteita pirstottiin, työsuhteita ketjutettiin ja työnantajamaksuja kierrettiin. Ammattiliiton tekemän työn ansiosta ja myötävaikutuksella vuonna 1997 säädettiin laki, jolloin lyhyet työsuhteet tulivat myös eläke-, sairauslomakorvaus- ja muiden lakisääteisten etujen piiriin. Laki myös linjasi, että ketjutetut työsopimukset samaan työhön katsottiin muodollisesti yhdeksi työsopimukseksi. (Lähteenmäki 2013, 33–34.)

Tilanne alkoi siistiytymään uusien lakien myötä ja 2001 uusi työsopimuslaki takasi vuokratyöntekijöille samat työehdot kuin käyttäjäyritysten työntekijöille. Samalla 2000-luvulla pahentunut työvoimapula ja yritysten välinen kilpailu on pakottanut vuokratyöntekijöitä tarjoavat yritykset parantamaan käytäntöjään. Alalla toimivat yritykset ovat myös johdonmukaisesti pyrkineet parantamaan alan mainetta luomalla eettiset toimintaohjeet ja perustamalla 2010 alaa valvovan kolmikantaisen auktorisointielimen. Vaikka vuokratyöntekijöiden lainopillinen turva on 2000-luvulla parantunut, on ongelmia vieläkin havaittavissa irtisanomisturvassa, määräaikaisuuksien ketjuttamisessa ja valvonnan puutteessa. (Lähteenmäki 2013, 34–35.)

3.2 Vuokratyön määrittely

Vuokratyöntekijä on työsuhhteessa työtä välittävään yritykseen, mutta hänen on tarkoitus työskennellä käyttäjäyrityksen johdossa ja valvonnassa. Vuokrausyritys on siis työnantaja, johon työntekijä on työsuhhteessa ja näin ollen vuokrausyritykselle kuuluvat kaikki ne työnantajan velvollisuudet, joita ei ole sopimusteitse siirretty käyttäjäyritykselle. (Hietala ym. 2014, 13; Hjelt 2017.)

Vuokrausyritys on luonnollinen tai oikeushenkilö, joka solmii työntekijän kanssa työsopimuksen tai työsuhteen tarkoituksenaan asettaa hänet suorittamaan työpanosta ulkopuolisessa yrityksessä työntekijän suostumuksella. Työntekijä on tällöin käyttäjäyrityksen alaisuudessa ja valvonnassa. Työnvuokrausyritys saa käyttäjäyritykseltä ennalta sovitun korvauksen työntekijästä. Vuokrausyritystä sitovat samat työnantajia sitovat lait ja asetukset kuin muitakin työnantajia siltä osin, kun niitä ei ole siirretty käyttäjäyritykselle. (Hietala ym. 2014, 13–14.)

On hyvä huomata, että vuokrausyrityksestä puhuttaessa tarkoitetaan mitä tahansa luonnollista tai oikeushenkilöä, joka siirtää työntekijänsä työskentelemään toisen yritykseen, sen johdossa ja alaisuudessa, eikä vain työn vuokraamiseen ja välitykseen erikoistuneisiin yrityksiin. Suomessa on tapauksia, jossa yritys vuokraa toiselle yritykselle henkilöstöään sesongin ulkopuolella. Loviisassa sataman työntekijät työskentelevät hiljaisempina kausina paikallisessa puualan yrityksessä ja näin välttävät lomautuksen. (Ranta 2016.) Työnvälitysyritystä ei siis

ole käytetty, mutta lainopillisessa mielessä vuokraava yritys katsotaan työnvälitysyrietykseksi siltä osin, kun työntekijät työskentelevät toisessa yrityksessä. (Hietala ym. 2014, 13–14.)

Käyttäjäyritys luonnollinen tai oikeushenkilö, joka vuokraa työntekijän työpanoksen vuokrausyrietykseltä. Käyttäjäyrietyksellä ei ole työsuhdetta työntekijän kanssa vaan vuokraussopimus vuokrausyrietyksen kanssa. Käyttäjäyrietyttä sitovat työntekijän lain asettamat vastuut ja velvollisuudet vain niiltä osin kuin ne on siirretty sopimuksella käyttäjäyrietykselle tai ne liittyvät työn välittömään suorittamiseen. (Hietala ym. 2014, 14.)

Vuokratyö on syytä erottaa alihankinnasta, joka voi joiltain osin muistuttaa työn vuokraamista. Alihankinta tarkoittaa palveluiden tai tuotannon ostamista yrityksen ulkopuoliselta toimijalta, mutta joka voi tapahtua alihankkijan omissa tiloissa ja välineillä. Alihankinta eroaa työvoiman vuokrauksesta siltä osin, että alihankinnassa työ tai palvelu suoritetaan alihankinnan toteuttavan yrityksen valvonnassa ja johdossa ja yrityksellä on myös vastuusuhte työn laatuun. (Hietala ym. 2014, 14–15.)

3.3 Vuokratyön hyödyt ja ongelmat

Vuokratyön hyötyjä ja haasteita on tarkasteltava vuokratyöntekijän, vuokrausyrietyksen ja käyttäjäyrietyksen näkökulmasta. Työntekijän kannalta työpaikkojen- ja aikojen valinnanvapaus mahdollistaa työn räätälöimisen omien tarpeiden mukaan. Lisäksi tietyillä matalan osaamisen aloilla on runsaasti töitä tarjolla tietyissä kasvukeskuksissa. Vuokratyö mahdollistaa myös lisäänsioiden hankkimisen esimerkiksi opiskelujen ohessa. (Hietala ym. 2014, 20–21.)

Yrietyksen näkökulmasta vuokratyö muodostaa helposti realisoitavan reservin ruuhkahuippujen tasaamiseksi edellyttäen, että osaavaa työvoimaa vuokrausyrietyksissä on tarjolla. Vuokratyöstä on myös helppo supistaa vakinaiseen työvoimaan verratessa. Lisäksi ruuhkahuippujen aikana vuokratyövoimalla voidaan vähentää vakinaisen työvoiman rasitusta. (Hietala ym. 2014, 20-21.)

Työntekijän kannalta vuokratyöhön liittyy tiettyjä ongelmia. Monet kokevat jatkuvuuden puutteen ongelmalliseksi vuokratyössä. Jatkuvuuden puute ja epävarmuus tulevaisuudesta aiheuttaa ahdistusta ja lyhyelläkin varoituksella tulevat ilmoitukset työn loppumisesta koettiin rasitteena. Töiden välille saattaa myös muodostua pitkiä aikoja ilman töitä, joka aiheuttaa huolta toimeentulosta. Muita työntekijöiden kokemia haasteita ovat epätasa-arvoinen asema suhteessa käyttäjärityksen omaan henkilöstöön ja kokemus ulkopuolisuudesta. (Huotari & Pitkänen, 2013, 58–59.)

Vuonna 2018 toteutettu tutkimus vuokratyöntekijöiden keskuudessa tukee myös käsitystä, että epäsäännöllinen työ, epätietoisuus työsuhteen jatkumisesta ja ulkopuolisuuden tunne yrityksissä työskennellessä aiheuttivat eniten negatiivisia vastauksia vuokratyöstä. Tutkimuksessa kysyttiin, tunsiko vuokratyöntekijä kuuluvansa asiakasyrityksen työyhteisöön ja vastauksen skaala oli yhdestä viiteen. Keskiarvoksi vastauksille tuli 3,83, mikä ei ole huolestuttavan matala ja antaa kuvan, että vuokratyö on arkipäiväistymässä. (Vuokratyöntekijätutkimus 2018.)

3.4 Vuokratyötä säätelevät lait ja asetukset

Vuokratyön tarjoamisen luvanvaraisuudesta luovuttiin Suomessa 1994. 2011 luovuttiin ilmoittamisvelvollisuudesta viranomaisille, jonka jälkeen vuokratyötä tarjoavia yrityksiä on säännelty samoin lain ja asetuksin kuin muitakin työnantajia. Poikkeukselliseksi vuokratyön tekee se, että sopimukset säätelevät kolmea eri tahoa, työntekijää ja kahta työnantajaa. (Hietala ym. 2014, 25; Työsopimuslaki 55/2001.)

Kansallisesti merkittäviä lakeja ja asetuksia, jotka säätelevät vuokratyövoimaa voidaan nähdä olevan ainakin yleinen työlainsäädäntö, jota lähtökohtaisesti sovelletaan samalla tavalla kuin muussa työssä. Suomessa ei ole katsottu olevan tarpeellista säätää erillistä lakia koskien vuokratyötä. Vuokratyö kuitenkin eroaa muusta työstä siinä, että kahden sopijapuolen sijasta sopimusosapuolia on kolme ja työnantajien vastuut jakautuvat kahden yrityksen kesken. Tästä ja muista vuokratyön erityispiirteistä johtuen joihinkin lakeihin on laadittu erityisiä säädöksiä kos-

kien vuokratyötä. Näitä pykäläitä on esimerkiksi työsopimuslaki 55/2001, työturvallisuuslaki 738/2002 ja laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä. (Hietala ym. 2014, 25; Työsopimuslaki 55/2001.)

Kansainvälisiä sopimuksia ja lakeja tarkasteltaessa löytyy sopimuksia, jotka velvoittavat Suomea voidaan, löytää kaksi merkittävää. Suomi on ratifioinut Kansainvälinen Työjärjestön eli International Labour Organization yleissopimukset numero 179 merenkulkijoiden työnvälityksestä ja numero 181 yksityisistä työnvälitysyhteisöistä vuonna 1999 ja saattanut ne voimaan vuonna 2000. (1997/179/ILO; 1997/181/ILO.)

ILO:n numero 181 yleissopimus koskee yksityistä työnvälitystä ja työn vuokraamista ja koskee kaikkia luonnollisia tai oikeushenkilöitä, jotka täyttävät työnvuokrauksen kriteerit. Sopimuksessa määritellään periaatteita, joilla pyritään suojelemaan työntekijää hyväksikäytöltä ja takaamaan samat oikeudet kuin muilla työntekijöillä. (1997/181/ILO.)

Sopimus velvoittaa ratifioineita maita määrittelemään yksityisten työnvälitysyhteisöjen aseman. Sopimus myös kieltää mahdollisten välitysmaksujen perimisen työntekijältä. Lisäksi ratifioineilta mailta edellytetään toimia muun muassa työntekijöiden järjestäytymisvapauden takaamiseksi, työntekijöiden syrjimättömän kohtelun takaamiseksi ja kielletään kategorisesti lapsityövoiman käyttö. Artikla 14 mukaisesti sopimus on laitettava voimaan kansallisella lainsäädännöllä. (1997/181/ILO.)

Euroopan Unioni on myös säätänyt direktiivin 2008/104/EY, jolla pyritään luomaan vuokratyöntekijöihin sovellettavat suojapuitteet, jotka ovat syrjimättömät, avoimet ja oikeasuhteiset. Direktiivissä huomautetaan vuokratyöntekijöiden oikeuksista ja vuokratyön käytössä olevan Euroopan Unionin sisällä huomattavia eroja. Direktiivin tarkoitus on parantaa vuokratyön laatua ja pitää huolta vuokratyöntekijöiden suojelusta. Direktiiviä sovelletaan työntekijöihin, joilla on työsopimus tai työsuhde vuokrausyrityksen kanssa ja jotka on asetettu käyttäjäyrityksen palvelukseen työskentelemään niiden valvonnassa ja johdolla. (Direktiivi 2008/104/EY.)

Euroopan Unionin Direktiivi 2008/104/EY velvoittaa, että vuokratyöntekijöiden keskeisten työehtojen on oltava vähintään yhtä hyvät käyttäjäyrityksessä verraten, jos yritys olisi palkannut hänet työskentelemään yrityksessä. Tästä voidaan kuitenkin poiketa jäsenvaltioissa, mikäli työmarkkinaosapuolia on kuultu ja työntekijä saa palkkaa toimeksiantojen väliseltä ajalta. Direktiivi kieltää myös kaikenlaisen sukupuoleen, ikään, uskontoon, etniseen alkuperään tai muuhun liittyvän syrjinnän. Lisäksi direktiivi määrää ilmoittamaan käyttäjäyrityksessä olevista vapaista työpaikoista, joissa tiedotetaan yrityksen muillekin työntekijöille, jotta vuokratyöntekijällä on mahdollisuus saada vakituinen työpaikka käyttäjäyrityksestä. Direktiivi kieltää myös suorien tai epäsuorien maksujen perimisen työntekijältä liittyen työn välittämiseen. Lisäksi vuokratyöntekijöille on taattava samat oikeudet käyttää käyttäjäyrityksen palveluja tai yhteisiä järjestelyjä kuten ruoka-, lastenhoito- ja kuljetuspalveluja. (Direktiivi 2008/104/EY.)

3.5 Vuokratyömarkkinat Suomessa

Tilastokeskuksen julkaiseman työllisyys ja työttömyystilaston mukaan vuonna 2017 vuokratyötä teki keskimäärin 41 000 henkeä ja kasvua vuodesta 2016 oli 3 000 ihmistä. Tietoa vuokratyötä tekevästä on Tilastokeskuksen toimesta kerätty vuodesta 2008 ja vuokratyöntekijöinä työskentelevien määrä on kasvanut tasaisesti vuodesta 2014. Vuokratyö onkin vielä kahden prosentin osuudellaan työvoimasta marginaalinen ilmiö Suomessa, mutta ala on kasvussa. Eniten vuokratyössä työskennellään muun muassa teollisuudessa, tukku- ja vähittäiskaupassa sekä majoitus- ja ravitsemuspalveluissa. (Suomen virallinen tilasto 2017.)

Vaikka vuokratyö on työmuotona vielä pieni työn muoto, on se kasvamassa jatkuvasti. Suomessa on vakiintunutta 500-600 henkilöstövuokraukseen erikoistunutta yritystä, joista suurin osa on pieniä alle viisi henkilöä työllistäviä yrityksiä. Suurimmat yritykset vastaavat alan kasvusta. Henkilöstöpalveluyritysten liikevaihto muodostuu 85 % henkilöstövuokrauksesta ja se määrittää alan kasvun. Vuonna 2019 helmikuussa henkilöstövuokrauksen liikevaihto oli 109 miljoonaa euroa helmikuun aikana ja kasvua edellisen vuoden helmikuuhun oli 17 prosenttia. Alan suurimpia yrityksiä ovat esimerkiksi Barona, VMP Group ja Smile henkilöstöpalvelut. (Kauppalehti 2018; OP 20 liikevaihtotiedustelu 2019.)

Vuokratyötä tarjoavat yritykset ovat myös pyrkineet kasvamaan tekemällä yritys-kauppoja. Barona Group osti Opteamin 2017 ja pyrki näin vahvistamaan asemaansa markkinoiden johtavana yrityksenä. Opteam oli myös alan isoimpia toimijoita Suomessa. Myös entinen Restamax, joka vaihtoi nimensä vuonna 2018 NoHo Partners OYJ:ksi on laajentanut toimintaansa ravintolaliiketoiminnasta henkilöstövuokraukseen. Henkilöstövuokrauksesta tuli suurin kasvu yrityksen liikevaihdolle 2017 jolloin henkilöstövuokrauksen liikevaihto kasvoi 40 prosenttia. NoHo Partnersin tytäryhtiö Smile Henkilöstöpalvelut on pyrkinyt kasvamaan nopeasti tehden monia yrityskauppoja. (Herrala 2017; Talouselämä 2017.)

Vuokratyövoimaa välittävien yritysten nopeatahtisesta muutoksesta kielii myös muutokset tätä opinnäytetyötä tehtäessä. Kun opinnäytetyötä alettiin suunnitella alkuvuodesta 2019, oli opinnäytetyön antaja Smile Henkilöstöpalvelut oy ja yritys oli osa NoHo Partners oyj:tä. Prosessin aikana yritys on fuusioitunut VMP oyj:n kanssa ja vaihtanut nimekseen Eezy. NoHo Partners omistaa edelleen osan uudesta yhtiöstä. (Smile Henkilöstöpalvelut 2019.)

Henkilöstöpalveluyritysten liitto on teettänyt vuokratyöntekijätutkimuksia vuodesta 2007 lähtien. Tutkimuksissa on mitattu vuokratyöntekijöiden mielipiteitä työn sisällöstä ja motivaatiosta, työstä asiakasyrityksissä, mielipiteitä henkilöstöpalveluyrityksestä työnantajana ja vuokratyön mielekkyydestä. Viimeisin tutkimus on vuodelta 2018. Tutkimukseen vastasi 7165 vuokratöitä tekevää työntekijää, jotka työskentelevät Henkilöstöpalveluyritysten liittoon kuuluvien yritysten kautta. (Henkilöstöpalveluyritysten liitto n.d.)

Henkilöstöpalveluyritysten liiton 2018 teettämän tutkimuksen mukaan 70 % vuokratyötä tekevästä työntekijöistä oli innostuneita työstään, kun taas keskiarvo suomalaisten työntekijöiden keskuudessa luku oli 66 %. Lisäksi 88 % vastanneista vuokratyöntekijöistä voisi suositella vuokratyötä tuttavilleen. Tutkimuksessa korostui vuokratyön positiivisina puolina työn vastaanottamisen helppous ja joustavuus, helppo yhteensovittaminen opiskelujen kanssa ja mahdollisuus saada monipuolista työkokemusta. Tutkimuksen mukaan tyypillinen työntekijä on 25–35-vuotias nainen. Henkilöstöpalveluyritys on pystynyt nopeasti tarjoamaan töitä edellisen työsuhteen päätyttyä. Työntekijä on tyytyväinen nykyiseen työhönsä,

mutta toivoisi vakituisen työsuhteen yritykseen, jossa nykyisin työskentelee. Haluaa monipuolista työkokemusta. (Vuokratyöntekijätutkimus 2018.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden halukkuutta osallistua työelämään opiskeluiden aikana. Tutkimuksessa tutkittiin opiskelijoiden motiiveja ja tärkeäksi koettuja tekijöitä työstä. Työtä lähestyttiin vuokratyön näkökulmasta, mutta tarkoituksena oli myös laajemmin ymmärtää opiskelijoita osana työvoimaa. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin, löytyykö opiskelijoista yhdistäviä ja erottavia tekijöitä halukkuudessa ja kiinnostuksessa työskennellä opintojen aikana ja ovatko opiskelijat halukkaita ottamaan töitä vastaan opiskelemansa alan ulkopuolelta.

Tavoite oli saada ymmärrystä opiskelijoista työvoimana ja löytää erityispiirteitä, joita opiskelijoista ryhmänä nousee ja tekijöitä, jotka vaikuttavat vastauksiin kuten opiskeluvuosi tai ikä. Tutkimuksen tavoite oli myös kartoittaa vuokratyön houkuttelevuutta opiskelijoiden keskuudessa ja löytää mahdolliset opiskelijoille negatiivisia mielikuvia aiheuttavat ongelmat vuokratyössä. Toimeksiantajan näkökulmasta opinnäytetyö luo kuvaa henkilöstövuokrausyrityksille opiskelijoista potentiaalisina rekrytoitavina ja antaa vastauksia kysymykseen kannattaako opiskelijoiden rekrytoimiseen lisätä resursseja.

Tutkimuskysymyksiksi valikoitui seuraavat kysymykset.

1. Opiskelijoiden halukkuus ja motiivit työskennellä opintojen aikana?
2. Opiskelijoiden mielikuvat vuokratyöstä?

Tutkimuskysymysten muotouduttua päätettiin tutkimuksen tavaksi tehdä kvantitatiivinen tutkimus, joka toteutettiin kyselylomakkeella. Kvantitatiiviseen tutkimukseen kuuluu yleensä esitutkimus. Tämä tehdään pääsääntöisesti kartoittavana eli eksploratiivisena tutkimuksena, jonka avulla yritetään selvittää sopivia vastausvaihtoehtoja varsinaisen tutkimuslomakkeen kysymyksiin. Kartoittavalla esitutkimuksella voidaan myös selvittää tutkittavaa ilmiötä selittäviä tekijöitä. (Heikkilä 2014.) Esitutkimuksen tekeminen ei ainoastaan tarkoita, että joukko ihmisiä vastaa kysymyksiin, jonka jälkeen arvioidaan, miten vastaaminen onnistui. Pikkemminkin pyritään siihen, että vastaajilta saadaan kriittistä palautetta kyselystä.

Vastaajat arvioivat kysymysten ja vastausohjeiden selkeyttä ja yksiselitteisyyttä, vastausvaihtoehtojen toimivuutta, kyselylomakkeen pituutta ja vastaamisen käytetyn ajan kohtuullisuus. (Vilka 2015, 108.)

Kysymyksiä laadittaessa on tärkeää, että kysymykset laaditaan aina samalla tavalla ja kysymykset ovat ymmärrettäviä vastaajille. Esitutkimus auttaa myös kysymysten jäsentelyssä ja antaa suuntaa hyvästä kysymysten järjestyksestä. Kysymystenasettelussa on hyvä pyrkiä rakentamaan punainen lanka. Myös samaa aihealuetta koskevat kysymykset on hyvä laittaa ryhmiksi, kuten esimerkiksi ikää ja sukupuolta kysyvät taustakysymykset. Jokaisen kysymyksen kohdalla on syytä tarkkaan punnita kysymyksestä saatu hyöty ja punnita halutaanko kysymys lopulliseen kyselyyn. (Vilka 2015, 107.)

Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus toteutettiin E-lomakkeella tehdyllä kyselyllä aikavälillä 01.10.-07.11.2019. Opinnäytetyötä levitettiin useissa eri kanavissa moneen otteeseen mahdollisimman laajan vastausmäärän saamiseksi. Tiedote tutkimuksesta laitettiin Tampereen ammattikorkeakoulun intranetille, joka meni jokaiselle opiskelijalle. Kysely laitettiin kaksi kertaa uutisiin mahdollisimman suuren näkyvyyden saamiseksi. Kysely jaettiin myös massapostiviestinä kaikille restonomille. Lisäksi molemmat opinnäytetyöntekijät kontaktoivat omia tuttujaan, jotka ovat opiskelijoita ammattikorkeakouluissa ja pyysivät jakamaan kyselyä eteenpäin. Tämän lisäksi kysely liitettiin Tampereen ammattikorkeakoulun TAMKON uutiskirjeeseen, joka menee jokaiselle TAMKON jäsenelle.

Opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä käytettiin määrällistä tutkimusta eli kvantitatiivista tutkimusta, jonka avulla pyritään selvittämään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin keskittyviä kysymyksiä (Heikkilä 2014.). Tutkimuksen pyrkimyksenä on yleistää perusjoukosta valitun pienemmän joukon kautta koko edustavaa joukko eli perusjoukkoa (Kananen 2008, 10). Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käytetään pääsääntöisesti standardoitua tutkimuslomaketta, joka sisältää valmiit vastausvaihtoehdot. Määrällinen tutkimus vaatii riittävän suuren otoksen. (Heikkilä 2014.) Otos muodostuu havaintoyksiköistä, jotka kaikki sisältyvät perusjoukkoon eli tutkimuksessa määritettyyn joukkoon ihmisiä (Vilka 2015, 98). Tämän tutkimuksen perusjoukkona on korkeakouluopiskelijat ja havaintoyksiköitä ovat Suomen kor-

keakoulut. Näistä havaintoyksiköistä saadaan otoksia, esimerkiksi eri korkeakoulujen välille. Kvantitatiivinen tutkimus voidaan tehdä kokonaistutkimuksena, jolloin mukaan otetaan koko perusjoukko. Suurissa tutkimuksissa otantamenetelmä on suosittu, koska se säästää aikaa ja kustannuksia. (Vilkkä 2015, 98–99.) Otantamenetelmän tavoitteena on saada mahdollisimman yhtäläiset tulokset kuin saataisiin tutkimalla koko perusjoukko. (Heikkilä 2014.)

Kvantitatiivisella tutkimuksella pystytään yleensä kartoittamaan olemassa oleva tilanne, mutta se ei anna tarkempia vastauksia tilanteen taustalla oleviin syihin. Määrällisessä tutkimuksessa tyypillisesti käytettävät tiedonkeruumenetelmät ovat lomakekyselyt, internet-kyselyt, puhelinhaastattelut sekä henkilökohtaiset haastattelut. On myös mahdollista käyttää useampaa tiedonkeruumenetelmää samaan tutkimukseen. Tähän opinnäytetyöhön on tiedonkeruumenetelmäksi valittu internet-kysely, joka toteutetaan E-lomake muodossa.

Kvantitatiivinen tutkimus on prosessi, joka etenee vaihe vaiheelta. Lähtökohtana tutkimukselle on tutkimusongelma, johon pyritään löytämään ratkaisu tai vastaus. Tutkimusongelman ratkaisemiseksi tarvitaan tietoa. Tämän tiedon saamiseksi tarvitsee määritellä, mistä ja miten se saadaan. Tiedon pohjalta valmistellaan kysymykset lomakkeelle mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettäväksi niin, että vastaajalle jää mahdollisimman vähän tulkinnanvaraa. Tämän jälkeen lomake pyritään testaamaan ennen varsinaista kyselyä, jonka jälkeen sitä on vielä mahdollista hienosäätää. Itse kyselyn jälkeen saatu data analysoidaan. (Kananen 2008, 11–13.)

Tässä tutkimuksessa haluttu tutkittavien määrä asetettiin 1000 korkeakouluopiskelijaan usealta eri koulutussektorilta. Tutkimuksen kannalta tärkeää on, että vastauksia saadaan mahdollisimman monesta eri koulutusalaista, jotta vastausjoukko ei ole liian homogeeninen. Tutkimusaineistoa oli tarkoitus kerätä myös useammasta korkeakoulusta, jotta otanta saataisiin myös valtakunnalliseksi. Tarkoituksena oli tehdä kysely Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoilla, Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoilla sekä Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijoilla.

Tehdystä tutkimuksesta laaditaan aina kirjallinen raportti eli tutkimusteksti. Tämän tekstin pohjalta lukijat arvioivat tutkimuksen siinä esitettyjen väitteiden, kuvausten ja selitysten perusteella. Tutkimustekstillä onkin erittäin suuri merkitys tutkimusprosessissa. Määrällisessä tutkimuksessa tutkimustekstistä käytetään nimitystä tutkimusraportti, joka laaditaan soveltamalla IMRD-rakennetta, eli se sisältää: johdannon (Introduction), käsittelyosan (Method), tulokset (Results) sekä tarkastelun tai pohdinnan (Discussion). Määrällisessä tutkimuksessa tulokset esitetään pääsääntöisesti taulukoita, kuvioita ja kaavioita hyväksikäyttäen. Tutkimuksen tekijän on määriteltävä tarvittavan informaation määrä ja esittämistapa niin, että saadaan mahdollisimman tarkoituksenmukainen tutkimusraportti lukijan kannalta. (Vilkkä 2015, 199–204.)

Ennen varsinaisen tutkimuksen toteuttamista ja kysymystenasettelun lukkoon lyömistä tehtiin esitutkimus, jossa kokeiltiin kysymystenasettelun sopivuutta ja kerätyn aineiston laadullisuutta. Esitutkimus haluttiin toteuttaa, jotta kerätty aineisto olisi tarkoituksenmukaista ja vastaisi sekä toimeksiantajan että opinnäytetyön haluamiin kysymyksiin. Lisäksi toimeksiantajalta oli tullut pyyntö mahdollisimman laajasta vastauspohjasta, joten esitutkimus toimi myös kysymysten mielekkyydelle. Esitutkimus toteutettiin 29.4.–19.5.2019 välisenä aikana Tampereen ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijoiden keskuudessa e-lomakkeella ja lähetettiin kaikille Tampereen ammattikorkeakoulussa opiskeleville restonomiopiskelijoille sähköpostitse massaviestinä. Vastauksia tuli määrääikaan mennessä 45 kappaletta. Varsinaiseen tutkimukseen tuli vastauksia 375 kappaletta. Aineisto analysoitiin ja ristiintaulukoitiin Tixel-ohjelmalla.

5 TUTKIMUSTULOKSET

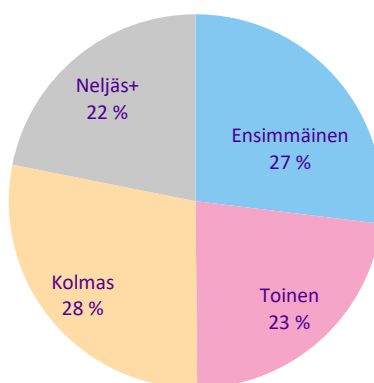
Esitutkimuksesta saadun aineiston perusteella saatiin arvokasta palautetta niin kysymystenasettelusta kuin itse kysymyksistä. Lisäksi esitutkimuksen loppuun oli jätetty avoin vastauskenttä, jossa vastaajia kehoitettiin antamaan palautetta kysymyksistä. Esitutkimus toi esiin kysymystenasettelun haasteellisuuden. Kysymyksiä muokatessa punnittiin mahdollisuutta tehdä kysymyspareja, joita laittaa vastakkain. Kumpi on opiskelijalle tärkeämpi palkka vastaan mielenkiintoinen työtehtävä, uran edistäminen vastaan opintojen yhteen sovittaminen, töiden vastaavuus koulutusalaan vastaan luotettava työnantaja. Toisaalta pohdittiin, onko vastakkainasettelu mielekästä ja tuoko se tutkimuksen kannalta merkittävää tietoa.

Yksi merkittävä kysymys, joka lopulliseen kyselyyn lisättiin, oli kysymys töiden vastaanottamisesta muusta kuin omaa koulutusta vastaavalta alalta. Toimeksiantajan yksi merkittävä kiinnostuksen kohde on ollut, millaisia töitä opiskelijoille on ylipäänsä syytä tarjota. Ovatko opiskelijat valmiita ottamaan muita kuin oman alansa töitä vastaan vai meneekö oman uran edistäminen rahan edelle.

Esitutkimuksessa käytetyt kysymykset, jotka käsittelivät töiden vastaavuutta koulutukseen, hiottiin vielä paremmin vastauksien saamiseksi. Toisaalta jo näin pienessä joukossa keskiarvo kysymykseen ”Kuinka merkittävää työtä etsiessäsi on, että se vastaa koulutustasi?” mediaani oli kolme, asteikon ollessa yhdestä neljään, ykkösen ollessa ei lainkaan tärkeää ja nelosen erittäin tärkeää. Tämä antaa suuntaa siitä, että opiskelijat haluaisivat tehdä töitä omaa opiskelualaa vastaavissa töissä.

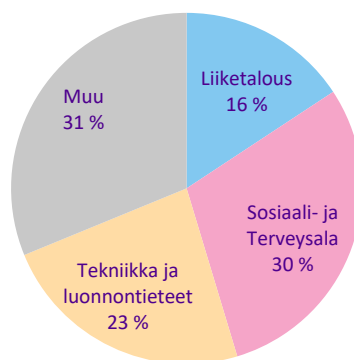
Esitutkimus paljasti, että noin puolet vastanneista ei ollut koskaan tehnyt vuokratyötä. Siksi osa vuokratyötä koskevista kysymyksistä koettiin hankalina. Eräs opiskelija kirjoitti avoimeen palautteeseen seuraavaa: ”Jos vastasi vuokra-työkohtaan en koskaan, niin pitääkö viimeisiin kysymyksiin vastata?” Osalle vastaajista oli selkeästi hankala hahmottaa, pitikö vuokratyötä koskeviin kysymyksiin vastata, mikäli vuokratyötä ei ollut koskaan tehnyt. Lopulliseen kyselyn kohtaa muutettiin seuraavasti: Jos et ole koskaan tehnyt vuokratyötä, vastaa mielikuviesi perusteella.

Sähköiseen E-lomakekyselyyn tuli vastauksia 375, joka jäi tavoitteeksi asetetusta 1000 vastaajasta. Otantaa voidaan silti pitää riittävänä. Vastaajista suurin osa (81 %) oli naisia, miehiä otannassa oli 19 %. Iältään vastanneista 11 % oli 18–20 vuotiaita. 21–23-vuotiaita oli 34 % vastanneista, 35 % vastanneista oli 24–30 vuotiaita ja yli 30-vuotiaita vastanneista oli 20 %. Kyselyyn vastanneet opiskelijat edustivat hyvin tasaisesti eri opintovuosia ja otannasta saavutetaan arvokasta tietoa eri opiskeluvuosien merkityksellisyydestä ja vaikutusta opiskelijoiden työskentelyyn opintojen aikana ja mielikuviin vuokratyöstä (kuvio 2).

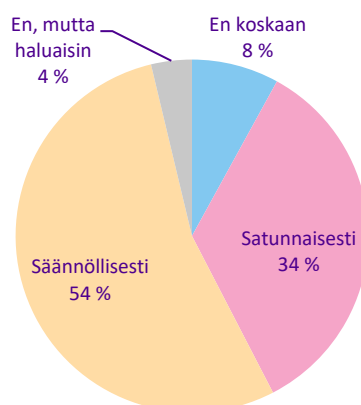
KUVIO 2. Kyselyyn vastanneiden opintovuosi

Opintovuoden kanssa kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden opiskelema ala jakaantui myös tasaisesti (kuvio 3). Vastaajia oli kaikilta aloilta, eikä mikään määritelty opintoala jäänyt vastausmäärältään pieneksi. Vähiten vastauksia kertyi liiketalouden opiskelijoilta (16 %), johon kuuluvat restonomit ja tradenomit.

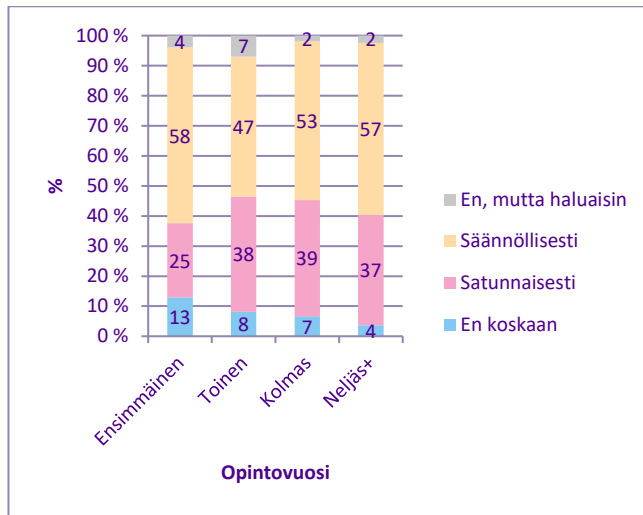
KUVIO 3. Opintoala

Opiskelijoista 88 % ilmoitti työskentelevänsä tai ainakin joskus työskennelleensä opintojen aikana. Näistä 54 % työskenteli säännöllisesti ja 34 % kertoi työskennelleensä satunnaisesti. 12 % opiskelijoista ilmoitti, ettei ollut työskennellyt opintojensa ohella, mutta heistä 4 % oli kuitenkin halukkaita työllistymään (kuvio 4).

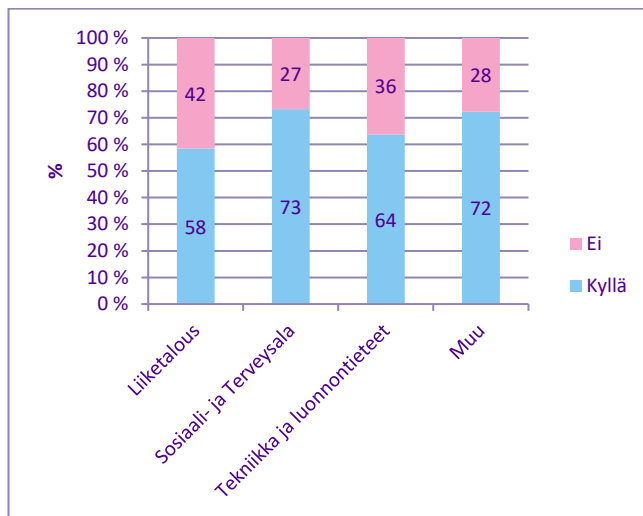
KUVIO 4. Opintojen aikainen työssäkäynti

Ensimmäisen vuoden opiskelijoista 17 % ei ollut koskaan työskennellyt opintojensa aikana, 25 % kertoi työskennelleensä satunnaisesti ja 58 % säännöllisesti (kuvio 5). Toisen vuoden opiskelijoista 15% ei ollut koskaan työskennellyt opintojensa aikana, 36% työskenteli säännöllisesti ja 47 % satunnaisesti. Kolmannen vuoden opiskelijoista 9 % ei ollut koskaan työskennellyt opintojensa ohella, 39 % satunnaisesti ja 53 % säännöllisesti. Neljännen vuoden opiskelijoista 6 % ei ollut koskaan työskennellyt, 37 % työskenteli satunnaisesti ja 57% säännöllisesti.

KUVIO 5. Opintojen aikainen työssäkäynti opintovuosittain

Opintojen ohessa työskennelleiden opiskelijoiden tekemä työ vastasi opintoalaa 68%:lla. Koulutusaloittain tarkasteltuna liiketalouden opiskelijoista 58 % oli työskennellyt omaa alaa vastaavissa töissä, sosiaali- ja terveysalan opiskelijoilla kyseinen prosentti oli 73. Tekniikan ja luonnontieteiden opiskelijat olivat työllistyneet oman alan töihin 64 % ja muut 72 % (kuvio 6).

KUVIO 6. Työn vastaavuus omaan alaan opintoaloittain

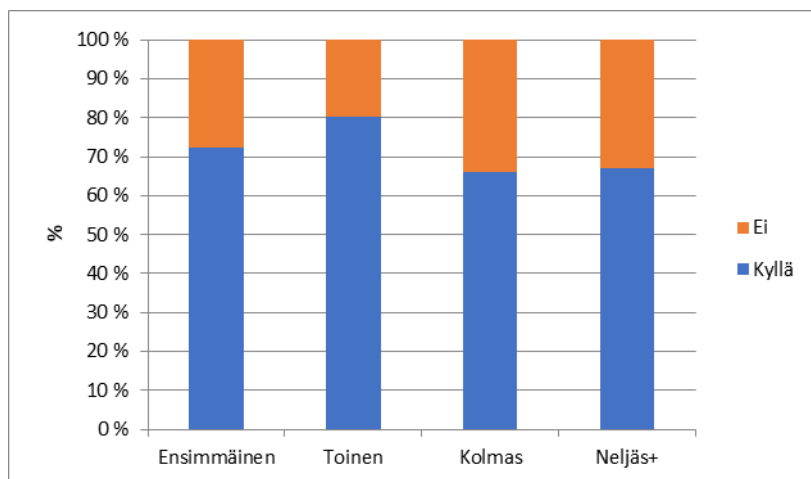
Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden työ vastasi 52 %:lla omia opintoja, toisen vuoden opiskelijoilla 53 %:lla, kolmannen vuoden opiskelijoilla 88 %:lla ja neljäsnnen vuoden opiskelijoilla 78 %:lla (kuvio 7.)

KUVIO 7. Opintovuoden merkitys työn vastaavuuteen opintojen kanssa

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 60 % piti tärkeänä, että heidän tekemänsä työ opintojen aikana edistää omia opintoja. 29 % piti sitä jokseenkin tärkeänä ja 11 % ei kokenut sen olevan heille tärkeää. Työtä etsiessään vastaajista 68 % koki tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi sen, että työ vastaa heidän koulutusalaansa ja 26 % koki sen jokseenkin tärkeäksi asiaksi. Vain 6 % vastaajista ajatteli töitä etsiessä, että sen vastaavuus omaan koulutusalaan ei ole tärkeää.

Kyselyllä haluttiin selvittää myös, olisiko opiskelijat valmiita vastaanottamaan muun kuin opiskelemansa alan töitä, jos niitä heille tarjottaisiin. Tähän 71 % kyselyyn osallistuneista opiskelijoista vastasi olevansa valmis ottamaan vastaan myös muun alan töitä ja vain 29 % ilmoitti kieltäytyvänsä. Ristiintaulukoinnilla selvitettiin myös opintovuoden merkitystä halukkuuteen ottaa vastaan muita kuin opiskeltavan alan töitä (kuvio 8). Opiskeluvuodella oli selkeästi merkitystä halukkuuteen tehdä muita kuin oman alansa töitä. Toisen vuoden opiskelijat olivat kaikkein halukkaimpia ottamaan töitä vastaan myös opiskelemansa alan ulkopuolelta. Heistä 80 % oli valmis tekemään muita töitä. Vastaavasti kolmannella vuodella opiskelevista 66 % ja neljännellä vuodella tai sitä enemmän opiskelleista 67 % oli halukkaita ottamaan vastaan muita kuin alansa töitä.

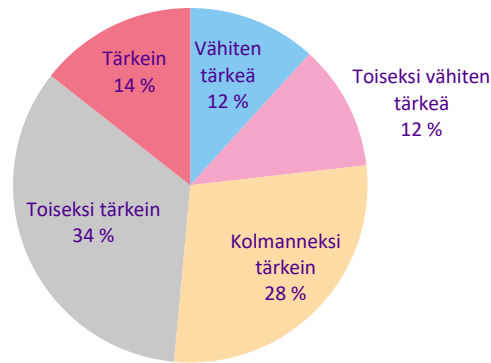
KUVIO 8. Halukkuus ottaa muita kuin opiskelualaa vastaavia töitä (rivimuuttuja) opiskeluvuosittain (sarakemuuttuja).

Tutkimuksen tarkoituksena oli myös selvittää, minkälaisia motiiveja opiskelijoilla on työskennellä opintojen aikana. Taloudellisia syitä erittäin tärkeinä piti 67 % vastanneista ja 22 % tärkeinä. Vain 10 % piti jokseenkin tärkeänä ja 1 % ei lainkaan tärkeänä. Oman uran edistämistä syynä työskennellä piti erittäin tärkeänä 28 % vastanneista. 68 % vastanneista piti oman uran edistämistä erittäin tärkeänä tai tärkeänä, jokseenkin tärkeänä 26 % ja ei lainkaan tärkeänä 6 % vastanneista. Verkostojen luomista opiskelujen aikana piti erittäin tärkeänä syynä työskennellä opintojen ohella 24 % vastanneista, tärkeänä 41 % vastanneista, jokseenkin tärkeäksi tämän koki 29 % ja ei lainkaan tärkeäksi 6 % vastanneista.

Työnhaku-kohdassa pyydettiin arvottamaan asiat, joita pitää tärkeinä työtä etsiessä. Vastaajia pyydettiin laittamaan seuraavat arvot itselleen tärkeysjärjestykseen ja valitsemaan kukin arvo vain kerran. Arvot olivat palkka, oman uran edistäminen, työn yhteensovittaminen opiskelun kanssa, luotettava työnantaja ja mielenkiintoinen työtehtävä. Vaikka vastaajia pyydettiin arvottamaan edellä mainitut tekijät, ei kyselyssä kuitenkaan teknisistä syistä voinut rajata vastauksia siten, että jokaista kohtaa olisi voinut valita vain kerran.

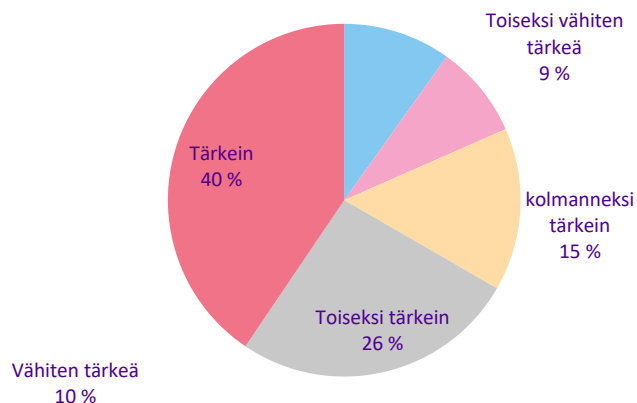
Palkkaa tärkeimpänä tekijänä työtä etsiessä piti 14 %, toiseksi tärkeimpänä 34 %, kolmanneksi tärkeimpänä 28 %, toiseksi vähiten tärkeänä 12 % ja vähiten

tärkeänä 12 % vastanneista (kuvio 9). Oman uran edistämistä tärkeimpänä kriteerinä työtä etsiessä piti 22 % vastanneista, 29 % piti toiseksi tärkeimpänä, kolmanneksi tärkeimpänä 20 %, toiseksi vähiten tärkeänä piti 13 % ja vähiten tärkeänä oman uran edistämisen koki 16 % vastanneista.

KUVIO 9. Mitä asioita pidät tärkeänä työpaikkaa etsiessä: Palkka

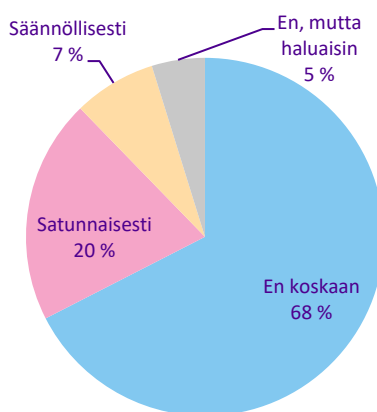
Työn yhteensovittamista opintojen kanssa piti vastanneista tärkeimpänä 40 % (kuvio 10), mikä on eniten määrittävistä arvoista. Toiseksi tärkeimpänä sitä piti 26 % vastanneista, kolmanneksi tärkeimpänä 15 %, toiseksi vähiten tärkeänä 9 % ja vähiten tärkeänä 10 % vastaajista.

KUVIO 10. Mitä asioita pidät tärkeänä työpaikkaa etsiessä: Työn yhteensovittaminen opintojen kanssa

Työnantajan luotettavuutta tärkeimpänä tekijänä vastaajista piti 34 % ja toiseksi tärkeimpänä tekijänä 26 %. Kolmanneksi tärkeimpänä tekijänä työnantajan luotettavuutta piti 17 %, toiseksi vähiten tärkeimpänä 13 % ja vähiten tärkeänä 10 %. Työtehtävän mielekkyyttä kysyttäessä 39% piti sitä kaikkein tärkeimpänä arvona, 28 % toiseksi tärkeimpänä arvona ja kolmanneksi tärkeimpänä sitä piti 15% vastaajista. Toiseksi vähiten tärkeänä arvona työtä etsiessä mielenkiintoista työtehtävää piti 11 % ja vähiten tärkeänä 7 %.

Kyselyn osiossa Vuokratyö selvitettiin, kuinka moni oli työskennellyt opintojen aikana vuokratyöyrityksen kautta, mielikuvia vuokratyöstä sekä vuokratyön houkuttelevuutta työmuotona opintojen aikana. Kyselyn vastaajista 73 % ilmoitti, ettei ole koskaan työskennellyt vuokratyöyrityksen kautta opintojen aikana, 20 % kertoi työskennelleensä satunnaisesti, 7 % säännöllisesti. 5 % vastaajista ilmoitti, ettei ollut työskennellyt, mutta haluaisi työskennellä vuokratyöyrityksen kautta (kuvio 11).

KUVIO 11. Oletko tehnyt vuokratöitä opintojen ohella?

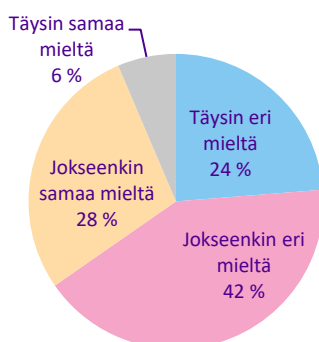
Kyselyssä selvitettiin seitsemän eri väittämän kautta opiskelijoiden mielikuvia vuokratyötä kohtaan (kuvio 12). Mielikuvilla tarkoitetaan sitä, että nekin opiskelijat, jotka eivät ole vuokratyötä tehneet, voivat vastata sen perusteella minkälainen mielikuva heillä on vuokratyöstä ja vuokratyöyrityksistä. Vastausvaihtoehdot ovat: täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä.

Ensimmäiseen väittämään täysin samaa mieltä oli 31 % vastanneista, jokseenkin samaa mieltä 47 %, jokseenkin eri mieltä 17 % ja täysin eri mieltä 5 % vastanneista. Vuokratöitä tarjoavien yritysten luotettavuudesta kysyttäessä 23 % oli täysin samaa mieltä ja 37 % jokseenkin samaa mieltä luotettavuudesta. 32 % oli jokseenkin eri mieltä ja 8 % täysin eri mieltä. Tiedusteltaessa löytyykö tietoa itseä kiinnostavista työpaikoista 15 % oli täysin samaa mieltä ja 37 % jokseenkin samaa mieltä. 39 % vastaajista oli jokseenkin eri mieltä ja 9 % täysin eri mieltä.

<ol style="list-style-type: none"> 1. Voin työskennellä itselleni sopivaan aikaan 2. Luotettava työnantaja 3. Helppo löytää tietoa minua kiinnostavista työpaikoista 4. Vuokratyöyritys tukee urakehitystäni 5. Saan juuri minua kiinnostavia työtarjouksia 6. Tarjotut työt vastaavat koulutusalaani 7. Palkkaus on kilpailukykyinen 	
--	--

KUVIO 12. Seitsemän väittämää vuokratyöyrityksestä

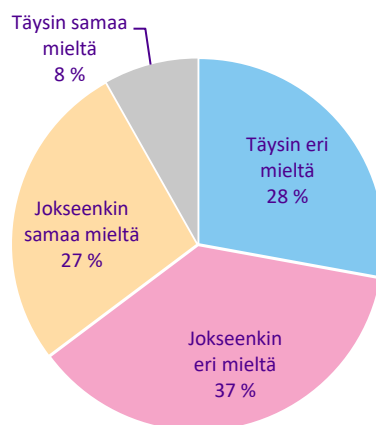
Eniten eri mieltä oltiin oman urakehityksen tukemisesta (kuvio 13). Vain 6 % vastanneista oli täysin samaa mieltä väittämän ”Vuokratyöyritys tukee urakehitystäni” kanssa ja 28 % oli jokseenkin eri mieltä (kuvio 13). Jokseenkin eri mieltä oli 42 % vastanneista ja täysin eri mieltä 24 % vastanneista.

KUVIO 13. Vuokratyöyritys tukee urakehitystäni.

Vuokratyöyritys tukee urakehitystäni, jakoi mielipiteitä seuraavasti (kuvio 14). Täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli 8 % prosenttia vastanneista, 27 % oli jokseen-

kin samaa mieltä, Jokseenkin eri mieltä oli 37 % vastanneista ja 28 % vastanneista oli täysin eri mieltä. Toisin sanoen vaikka positiivisesti urakehityksen kokevia oli hiukan enemmän, myös negatiivisesti omaan urakehitykseen kokevia oli enemmän.

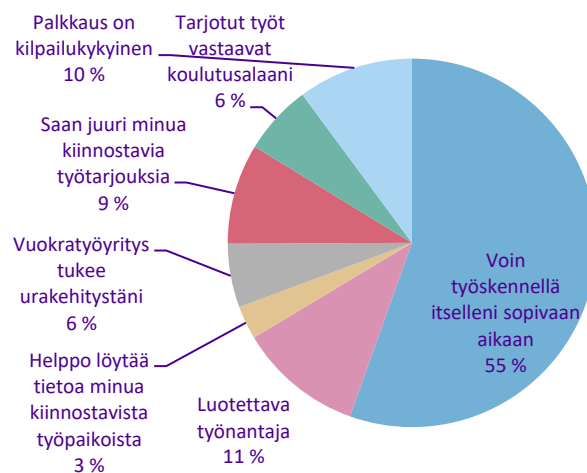
KUVIO 14. Vuokratyö tukee urakehitystä vuokratyötä tehneiden joukossa.

Väittämään ”Saan juuri minua kiinnostavia työtarjouksia” vastaajista 11 % oli täysin ja 33 % jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli 39 % vastanneista ja täysin eri mieltä 17 % vastanneista. Niiden parissa, jotka olivat tehneet vuokratyötä, jakoutuivat mielipiteet hieman eri tavalla.

Täysin samaa mieltä väittämän ”Tarjotut työt vastaavat koulutusalaani” oli 11 % ja jokseenkin samaa mieltä 31 % vastanneista. Jokseenkin eri mieltä oli 38 % vastanneista ja täysin eri mieltä 20 % vastanneista. Palkkauksen koki kilpailukykyiseksi 46 % vastanneista. 11 % vastanneista oli täysin samaa mieltä ja 35 % jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä palkkauksen suhteen oli 39 % vastanneista ja täysin eri mieltä 15 % vastanneista.

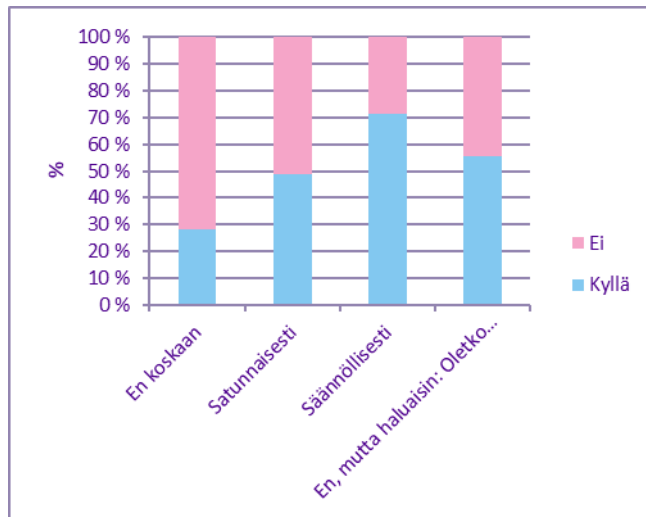
Vastattuaan vuokratyötä koskeviin mielikuviin, vastanneiden tuli valita itselleen tärkein tekijä vuokratyössä. Ylivoimaisesti suosituin vastaus oli ”Voin työskennellä itselleni sopivaan aikaan (kuvio 15). Luotettavaa työnantajaa piti tärkeimpänä 11 % vastanneista ja 10 % piti kilpailukykyistä palkkaa tärkeimpänä. Juuri itseään kiinnostavia työtarjouksia piti tärkeimpänä 9 % vastanneista. 6 % vastan-

neista piti tarjottujen töiden vastaavuutta koulutusalaan ja urakehityksen tuke-
mista tärkeimpänä kriteerinä. Vain 3 % vastanneista piti tiedon helppoa löyty-
mistä töistä tärkeimpänä kriteerinä. Lopuksi tiedusteltiin, pitivätkö vastaajat vuok-
ratyötä houkuttelevana työn muotona. 37 % vastaajista piti vuokratyötä houkut-
televana työn muotona ja 63 % ei pitänyt vuokratyötä houkuttelevana työn muo-
tona.

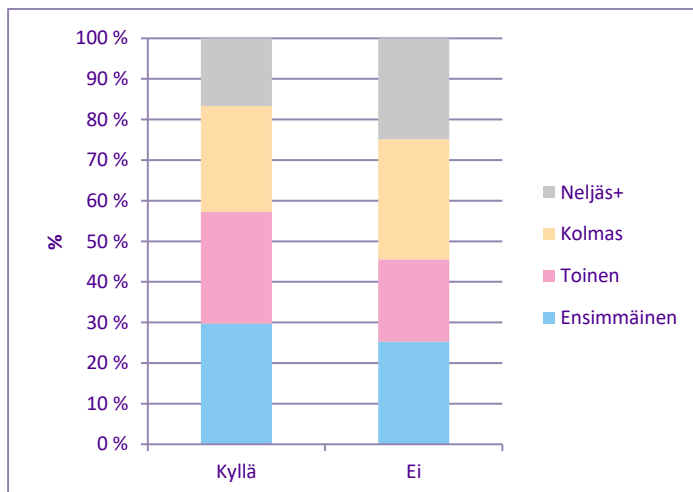
KUVIO 15. Valitse vuokratyössä sinulle tärkein tekijä.

Ristiintaulukoitaessa vuokratyön houkuttelevuutta ja vuokratyön tekemistä ha-
vaittiin selvä korrelaatio vuokratyön houkuttelevuuden ja siitä kokemuksia olevien
kesken (kuvio 16). Vastanneista, jotka kertoivat, etteivät olleet koskaan tehneet
vuokratyötä vain 27 % piti vuokratyötä houkuttelevana ja 67 % ei pitänyt vuokra-
työtä houkuttelevana työn muotona. Vuokratyön houkuttelevuus kasvoi merkittä-
västi niiden parissa, jotka olivat tehneet vuokratyötä. Satunnaisesti vuokratyötä
tekevistä vuokratyötä houkuttelevana piti 49 % vastanneista ja säännöllisesti
vuokratyötä tekevistä 71 % piti vuokratyötä houkuttelevana työn muotona.

KUVIO 16. Pitääkö vuokratyötä houkuttelevana (rivimuuttuja) ja onko koskaan tehnyt vuokratyötä (sarakemuuttuja).

Myös opintovuodella oli vaikutusta vuokratyön houkuttelevuuteen (kuvio 17). Kaikista vastanneista, jotka olivat vastanneet vuokratyön olevan houkutteleva työn muoto, ensimmäisellä vuodella opiskeli 30 % vastanneista, toisella vuodella 28 %, kolmannella vuodella 26 % ja neljännellä tai enemmän 17 % vastanneista. Niistä vastaajista, jotka eivät kokeneet vuokratyötä houkuttelevaksi ensimmäisellä vuodella opiskeli 25 %, toisella vuodella 20 %, kolmannella vuodella 30 % ja neljännellä vuodella 22 % vastanneista.

KUVIO 17. Vuokratyön houkuttelevuus (sarake) ja opintovuoden vaikutus.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kvantitatiivisen tutkimuksen tarkoitus on saada niin luotettavaa ja totuudenmukaista tietoa kuin mahdollista. Tutkimuksen tekijät ja lukijat arvioivat valmista tutkimusta, johon on vakiintuneet käsitteet. Käsitteet ovat tutkimuksen luotettavuus eli reliabiliteetti ja tutkimuksen pätevyys eli validiteetti. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen tulosten tarkkuutta, eli käytännössä saman henkilön kohdalla saatu tutkimus tulos pysyy samana tutkijasta ja mittauskerrasta riippumatta.

Validiteetti eli pätevyys saadaan käyttämällä oikeaa tutkimusmenetelmää, jolla mitataan oikeita asioita. Tähän vaikuttaa paljon tutkimuksessa käytetty kyselylomake ja kuinka tutkittavat sen kysymykset ymmärtävät. Validiteetin saavuttamiseksi onkin tärkeää saada kysymyslomakkeen kysymykset mahdollisimman selkeiksi ja yksiselitteisiksi. Tutkimuksen tulokset vääristyvät, jos tutkittava ajattelee kysymykset eri tavalla kuin tutkija on kysymyksiä laatiessa ne olettanut. Validiteettia pystyykin näin ollen seuraamaan jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa. (Kananen 2008, 79–85; Vilkkä 2015, 193–194.)

Validiteetti ja reliabiliteetti muodostavat tutkimuksen kokonaisluotettavuuden. Tutkimuksen kokonaisluotettavuus saadaan hyväksi, kun tutkittu otos edustaa mahdollisimman hyvin perusjoukkoa ja mittaamisessa on mahdollisimman vähän satunnaisuutta. (Vilkkä 2015, 194.)

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta pyrittiin parantamaan lukemalla työn aihetta käsittelevää kirjallisuutta ja internetjulkaisuja. Näistä pyrittiin valitsemaan lähdeaineistoksi mahdollisimman luotettavat. Lähdeluettelon ja lähdeviitteiden merkitseminen suoritettiin Tampereen ammattikorkeakoulun kirjallisten ohjeiden mukaan. Määrällisen kyselylomakkeen tekoa ohjasivat teoreettinen viitekehys ja etukäteen määritellyt tutkimuskysymykset. Kyselyn kysymykset pyrittiin saamaan mahdollisimman selkeään ja ymmärrettävään muotoon esitutkimuksen avulla. Esitutkimuksen tarkoituksena oli parantaa tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä. Tutkimuksesta saatiin vastauksia haluttuihin kysymyksiin.

Opinnäytetyön eettisyys pyritään varmistamaan keräämällä aineisto ilman, että vastausten antajia voitaisiin tunnistaa vastausten perusteella. Kyselyn vastaajat saivat jättää sähköpostiosoitteensa vapaaehtoisesti, mikäli halusivat osallistua arvontaan. Sähköpostiosoitteet tuhottiin heti arvonnin suorittamisen jälkeen ja näin materiaalista ei voi yksilöidä vastaajia. Kyselystä laadittiin Euroopan Unionin tietoturva-asetusten mukainen rekisteriseloste, johon vastaajilla oli mahdollisuus tutustua.

Opinnäytetyössä haluttiin löytää vastauksia opiskelijoiden halukkuuteen ja motiiveihin työskennellä opintojen ohella ja minkälaisia mielikuvia heillä on vuokra-työtä kohtaan. Aiheesta oli tehty jonkin verran aikaisempia tutkimuksia, mutta ne keskittyivät pääasiassa opintojen aikaisen työnteon määrään ja työnteon vaikutukseen opiskelijan valmistumiseen ja sen mahdolliseen myöhästymiseen.

Tutkimukseen vastanneista opiskelijoista 88 % ilmoitti työskennelleensä opintojen aikana, joista jopa 54 % kertoi työskennelleensä säännöllisesti. 2012 tehdyn työ- ja elinkeinoministeriön tutkimusraportin mukaan opiskelijoista hieman yli 60 % työskenteli opintojen ohessa (Aho ym. 2012 12). Kyselyn vastaajista 12 % kertoi, ettei tällä hetkellä työskentele. Heistä 4 % kuitenkin olisi valmis työskentelemään, jos heille töitä löytyisi. Ei koskaan työskennelleitä opiskelijoita oli ensimmäisen vuoden opiskelijoiden keskuudessa 17 %. Luku laski 6 %:iin neljännen vuoden opiskelijoilla. Voidaan siis huomata, että opiskelijat kävivät useammin töissä opiskeluidensa loppupuolella.

Tuloksista selviää, että 68 % kyselyyn vastanneista opiskelijoista koki tekevänsä omaa alaa vastaavia töitä. Tämä luku muuttui selkeästi vertailtaessa työn vastaavuutta opintoihin opintovuosittain. Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoiden työ vastasi omaa alaa vain reilulla 50 %:lla ja luku kasvoi kolmannen vuoden opiskelijoilla lähes 90 %:iin. Tästä voidaan selkeästi päätellä, että mitä pidemmällä opiskelijan opinnot ovat, sitä todennäköisemmin hän saa omaa alaa vastaavia töitä. Vaihtelua oli selkeästi vähemmän vertailtaessa asiaa koulutusaloittain. Vähiten omaa alaa vastaavia töitä tehtiin liiketalouden opiskelijoiden keskuudessa, heistä 58 % työskenteli oman alan töissä. Eniten sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden keskuudessa, heistä 73 % työskenteli omaa alaa vastaavissa

työtehtävissä. Tuloksissa täytyy kuitenkin ottaa huomioon opintoalan vaikea rinnastaminen ammattiluokituksiin, joka saattaa vääristää tuloksia (Aho ym. 2012 100.)

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 71 % ilmoitti olevansa valmis tekemään muitakin kuin oman alan töitä. Tämä luku oli selkeästi korkeampi jälleen opintojen alkuaikoina. Toisen vuoden opiskelijoista 80 % ilmoitti olevansa valmis ottamaan vastaan muita kuin oman alan töitä, luku tippui toisen vuoden jälkeen alle 70 %:iin. Tuloksista voidaan siis huomata, että vaikka suurin osa opiskelijoista olikin työskennellyt omaa alaa vastaavissa työtehtävissä, olisivat he kuitenkin olleet valmiit tekemään muitakin töitä, jos oman alan töitä ei olisi löytynyt.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada selville kuinka halukkaita opiskelijat ovat työskentelemään opintojensa aikana. Tuloksista voidaan nähdä, että opiskelijat ovat erittäin halukkaita tekemään töitä opintojen aikana. Suurin osa heistä oli tehnyt töitä ja heistä, jotka eivät olleet töitä tehneet kolmasosa oli halukas kuitenkin työllistymään. Voidaan huomata myös, että suurin osa opiskelijoista on valmis tekemään töitä myös oman alansa ulkopuolelta. Tämä vahvistaa myös lisää opiskelijoiden halukkuutta työskennellä opintojensa ohella, koska suurin osa on valmis tekemään siis myös muita kuin oman alansa töitä, jos oman alan töitä ei ole tarjolla.

Tarkoitus oli myös tutkia opiskelijoiden motiiveja, miksi he haluavat tehdä töitä opintojensa aikana. 89 % opiskelijoista piti taloudellisia syitä työskennellä opintojen ohessa vähintään tärkeänä ja jopa 67 % erittäin tärkeänä. Kuitenkin vain 14 % kyselyyn vastanneista opiskelijoista piti palkkaa tärkeimpänä arvona töitä haikessaan. Opiskelijat valitsevat palkan sijaan useammin työpaikan sen perusteella, että se on helppo sovittaa yhteen opintojen kanssa ja työtehtävä on mielekäs. Myös työnantajan luotettavuus nousi tärkeämmäksi arvoksi työpaikkaa valittaessa kuin palkka.

Tulosten mukaan voidaan siis todeta, että palkka ja sen suuruus ei ole pelkkä määrittävä motiivi opiskelijalle työpaikkaa valittaessa, vaan myös työnantajan luotettavuus ja työn yhteensovittaminen opiskelujen kanssa ovat tärkeitä tekijöitä

töitä valittaessa. Oman uran edistäminen ja verkostojen luominen koettiin myös tärkeinä motiiveina työskennellä opintojen ohessa.

Kyselyyn vastanneista 27 % oli tehnyt tai teki vuokratöitä. 73 % vastanneista siis vastasi vuokratyötä koskeviin kysymyksiin mielikuvien perusteella. Mielikuviin vaikutti myös se seikka, että vain 37 % piti vuokratyötä houkuttelevana työn muotona. Luku oli kuitenkin suurempi kuin vuokratyötä tehneiden osuus mitä voidaan pitää positiivisena tuloksena. Toisin sanoen myös osalla vastanneista, jotka eivät olleet tehneet vuokratyötä, oli muodostunut positiivinen käsitys vuokratyöstä. Toisaalta vuokratyön houkuttelevuus oli huomattavasti korkeampaa niiden joukossa, jotka tekivät satunnaisesti (49 %) tai säännöllisesti (71 %) vuokratyötä. Tämä kertoo alan panostuksesta imagoonsa ja työntekijöiden kohteluun (Lähteenmäki 2013 34-35.). Kuitenkin vuokratyöyrityksillä on vielä paljon työnsarkaa, jotta vuokratyö nähdään aidosti positiivisena ilmiönä opiskelijoiden enemmistön keskuudessa.

Vuokratyötä kysytyistä kysymyksistä kriittisimmin suhtauduttiin oman uran edistämiseen. Vain 35 % prosenttia vastanneista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Luvuissa oli vain hienoisia eroja tarkastellessa vuokratyötä tehneitä joukkona, mutta vastaukset polarisoituivat. Tästä voidaan pohtia, nähdäänkö vuokratyö vain sivujuonteena urakehitykselle, eikä todellisena vaihtoehtona osaksi työuraa. Opinnäytetyön antajayrityksen visioissa on olla mukana opiskelijan urakehityksessä pitkäjänteisesti, mutta tutkimustulokset luovat mielikuvaa, jossa vuokratyö nähdään hanttihommina ja paremman puutteessa tehtävinä pätkätöinä.

Ylivoimaisesti tärkeimmäksi asiaksi vuokratyössä mainittiin työskentely itselleen sopivaan aikaan 55 %:lla. Myös luotettava työnantaja 11 %, palkkaus 10 % ja itseään kiinnostavat 9 % nousivat esiin aineistosta. Suomessa on jo jonkin aikaa oltu huolissaan opiskelijoiden venyneistä opiskeluaajoista ja aineisto tukisi ajatusta, jossa opiskelu nähdään pääasiallisena työnä ja varsinainen työ vain opiskelun tukena (Aho ym. 2012, 10–12.).

Tärkeä huomio tuloksissa on, että opiskelijat arvottivat työn ja opiskelun yhteensovittamisen yhdeksi merkittävimmäksi kriteeriksi työpaikassa. Vuokratyön näkökulmasta myös vuokratyö arvioidaan olevan hyvin yhteensovitettava opiskelujen kanssa. Isoin kehityskohde vuokratyön imagossa on urakehityksen tukeminen. Tärkeimmäksi, toiseksi tärkeimmäksi tai kolmanneksi tärkeimmäksi kriteeriksi työnhaussa uran edistämisen ilmoitti 71 % vastanneista, mutta vuokratyötä ei nähty tukevan urakehitystä.

Myös työn laadulla on selkeästi väliä. Pelkät hanttihommat eivät suurinta osaa opiskelijoista kiinnosta vaan työllä pitää olla substanssia ja opittuja asioita halutaan soveltaa myös käytännössä. 67 % vastanneista piti mielenkiintoista työtehtävää joko tärkeimpänä tai toiseksi tärkeimpänä kriteerinä työnhaussa. Toisaalta koettiin, että itseään kiinnostavien työpaikkojen löytäminen vuokratyön kautta oli 48 % vastanneista haasteita. Vuokratyöyritysten yksi vaihtoehto voisi olla tehdä entistä enemmän räätälöityjä urapolkuja työnhakijoille.

Aineiston perusteella luotiin kolme profiilia erilaisista opiskelijoista. Profiilit pyrkivät kuvaamaan kolmea erilaista tyyppiä, jotka pystyimme nostamaan aineistosta. Profiilien ei ole tarkoitus olla puhtaita totuuksia vaan suuntaa antavia kuvaajia erilaisille opiskelijatyypeille, heidän motiiveilleen työskennellä opintojen ohessa ja suhtautumiselleen vuokratyöhön.

Ensimmäinen profiili kuvaa 19-vuotiasta Anua, joka opiskelee ensimmäistä vuotiaan sairaanhoitajaksi ammattikorkeakoulussa (kuvio 18). Hän etsii töitä opiskelujen oheen saadakseen lisärahaa elämiseen. Työn laatu ei ole tärkeä tekijä hänelle, vaan hän hakee töitä, jotka sopisivat yhteen hänen opiskelujensa kanssa. Tärkeimmäksi kriteeriksi hänelle nousee työaika. Anu suhtautuu hieman negatiivisesti vuokratyöhön. Hänen mielikuvissaan vuokratyö tuntuu viimeiseltä vaihtoehdolta, koska kavereiden ja perheen kautta on muodostunut hieman huono kuva vuokratyöstä. Anu kaipaisi lisää mahdollisuuksia ansaita opiskelun ohessa ja kaipaisi, että yritys ottaisi myös hänen toiveensa huomioon töitä tarjotessa. Luottamuksen rakentaminen Anun ja vuokratyöyrityksen välillä on ensiarvoisen tärkeää, koska aikaisempaa kokemusta vuokratyöstä ei ole.

Anu Montonen

- Ensimmäisen vuoden opiskelija.
- Työn sopiminen opiskelujen kanssa tärkeintä.
- Ei ole tehnyt vuokratöitä ja omaa hieman negatiivisen kuvan vuokratyöstä.
- Työn ei tarvitse vastata opintoja.

KUVIO 18. Anu Montosen profiili.

Risto on 24-vuotias toisen vuoden restonomiopiskelija (kuvio 19). Hän on säännöllisesti ollut töissä ravintoloissa vuokratyöyrityksen kautta opintojen aikana, mutta kaipaisi uusia haastavampia töitä. Hänelle työn sopiminen koulunkäynnin kanssa yhteen on edelleen merkittävä tekijä, mutta hän haluaa työn olevan omalta alaltaan ja tarjoavan urapolkua eteenpäin. Risto haluaisi jo mahdollisia esimiestöitä ja kokee, että paikkoja on vaikea löytää. Risto on selaillut joitain vuokratyöyritysten nettisivuja, mutta tarjotut työt eivät ole tuntuneet sopivilta hänelle. Hänelle on muodostunut positiivinen kuva vuokratyöstä, mutta kokee turhautumista, koska ei näe selkeää urapolkua. Risto kaipaisi tukea ensimmäisten esimiestöiden löytämiseen. Vuokratyöyritys voisi olla ensimmäinen yritys, joka tarjoaa esimiestöitä hänelle.

Risto Hakanen

- Toisen vuoden opiskelija.
- Hakee ensimmäisiä oman alan esimiestöitä.
- Positiivinen mielikuva vuokratyöstä kokemuksen kautta, mutta ei näe selkeää urapolkua.
- Töiden sopivuus opiskelujen kanssa tärkein kriteeri.

KUVIO 19. Risto Hakasen profiili.

Ella on 31-vuotias neljännen vuoden rakennusalanopiskelija (kuvio 20). Hän käy täyspäiväisesti töissä opintojen ohessa ja hänellä on opinnot loppusuoralla. Hän ei itse ole työskennellyt vuokratyöyrityksen kautta. Hänellä on hyvin kriittinen suhtautuminen vuokratyöyrityksiin. Eniten häntä mietityttävät omaan uraan liittyvät

tekijät. Hän ei usko, että vuokratyöyritys pystyy tarjoamaan hänelle mieluista urapolkua vuokratyön kautta. Ellan tärkeimpinä motiiveina työskennellä on oman uran kehittäminen ja hyvän palkan saaminen. Hänellä on jo asema alempana esimiehenä. Ellalla ei ole enää paljonkaan merkitystä opiskelujen työn yhteensovittamisella. Kriittinen suhtautuminen näkyy Ellalla myös myöhemmin tyouralla. Hän karsastaa ottaa vuokratyövoimaa yritykseen ja etsii aktiivisesti muita vaihtoehtoja. Vuokratyöyritykset olisivat voineet olla Ellalle potentiaalinen vaihtoehto, mikäli yritykset olisivat onnistuneet tarjoamaan konkreettisen urapolun ja mielenkiintoisia työtehtäviä.

Ella Viitanen

- Neljännen vuoden opiskelija.
- Käy kokopäiväisesti töissä, opinnot melkein valmiit eikä omaa kokemusta vuokratyöstä.
- Omaa hyvin negatiivisen kuvan vuokratyöstä, mikä vaikuttaa myös esimiehenä toimimiseen.
- Kaipaa erittäin räätälöityjä ratkaisuja urapolulle ja vuokratyöyrityksen näkökulmasta paljon resursseja oikeiden työllistämistoimien kohdentamiseen.

KUVIO 19. Ella Viitanen profiili.

7 POHDINTA

Opinnäytetyötä aloittaessa suunta työlle oli selvä. Opinnäytetyössä haluttiin vastauksia kahteen merkittävään kysymykseen. Mitä motiiveja opiskelijoilla on tehdä töitä ja miten he suhtautuvat vuokratyöhön. Osana suurempaa kuvaa opinnäytetyö pyrkii myös valottamaan opiskelijoiden asemaa työmarkkinoilla heidän kokemuksensa pohjalta ja antamaan joitain suuntaviivoja työn tilaajalle olla parempi kumppani opiskelijoille.

Kerätyn datan pohjalta muodostui kuva opiskelijoista erittäin moninaisena joukkona, joille suurimmalle osalle tärkeintä on opiskelu. Työ nähdään opiskelun sivutoimena ja työn tärkeimmät funktiot määräytyvät opiskelun kautta. Oman elintason parantaminen on tärkeää, mutta ei läheskään ainoa motiivi työskennellä. Työn pitää olla sovitettavissa koulunkäyntiin ja tukea, ei häiritä sitä.

Datan pohjalta oli mielenkiintoista huomata opiskelijoiden halukkuus työskennellä myös muilla kuin omaa alaansa vastaavissa töissä. Vaikka opiskelun ja työelämän välisiä yhteyksiä ei pidä yksioikoisesti vetää, niin kertoo se opiskelijoiden halusta myös olla mukana työelämässä opiskelujensa ohella ja saada näin kartutettua kokemusta ja kontakteja, vaikka nämä eivät aivan omaksi mielletyiltä alalta olisikaan. Epävarmuus ja uskonpuute omaan ammattiosaamiseen ovat mahdollisia selittäjiä. Mitä enemmän opiskeluja on takana, sitä tärkeämmäksi nousee työn funktiona oman urakehityksen tukeminen. Vastausten pohjalta monet tässä myös kokevat onnistuvansa. Kolmannen ja neljännen vuoden luvut työn vastaavuudesta opiskeltavaan alaan olivat huomattavasti korkeampia kuin ensimmäisen ja toisen vuoden samat luvut.

Vuokratyön osalta opinnäytetyön tulokset olivat kiinnostavat. Vuokratyöllä on monivaiheinen, eikä aina niin hyvä historia niin Suomessa kuin maailmalla. Vuokratyö on ollut monilla aloilla vakiintunut työn muoto jo useamman vuosikymmenen ja alan suurimmat yritykset ovat tehneet töitä imagon kohentamiseksi. Paljon on varmasti muuttunut, koska suhtautuminen vuokratyöhön sitä tehneiden joukossa oli paljon positiivisempaa kuin niiden joukossa, jotka eivät sitä ole tehneet. Mieli-

kuvat istuvat kuitenkin sitkeässä ja he, jotka eivät vuokratyötä ole tehneet, perustavat mielikuvansa mahdollisesti osin vanhoihin aikoihin 1980- ja 1990-luvulle, jolloin vuokratyömarkkinat olivat vielä villimpää länttä.

Vuokratyöyritysten kannalta kaikkein hankalimpana asiana voidaan nähdä opiskelijoiden nuiva suhtautuminen uransa kehitykseen suhteessa vuokratyöhön. Vuokratyö nähdään opintojen aikaisten hanttihommien välittäjänä, joka ei tarjoa urapolkua, jolla edetä. Vaikka tämä ei totuus olisikaan, on vuokratyötä tarjoavien yritysten syytä pohtia, miten he saisivat opiskelijat pitämään yrityksiä varteenotettavina kumppaneina koko työuran ajan. Muuten vuokratyötä välittävien yritysten vaarana on marginalisoitua mielikuvissa hanttihommia tarjoaviksi hätävaratöiksi, joihin tehdään satunnaisesti töitä vakituisemman työn puuttuessa. Räätelöidyt yksilölliset ratkaisut, eri opiskeluvaiheessa olevien tunnistaminen ja sitä kautta oikean laatuisten töiden tarjoaminen ja luotettavana toimijana pysyminen ovat ehdottoman tärkeitä tekijöitä, jotta yritykset voivat kehittää imagoaan.

Monissa yhteyksissä kuullaan puhuttavan paljon työelämän muuttumisesta. Aineiston pohjalta näin voi osittain olla, mutta vallitseva muutos vaikuttaa olevan haasteiden kasautuminen tietyille sektorille. Noin kaksi kolmesta suomalaisesta työssäkäyvästä aikuisesta on edelleen täysipäiväisessä kokoaikaisessa työssuhteessa. Haasteena on kolmannes työssäkäyvistä, joiden työurat ovat menossa yhä silppumaisempaan suuntaan. Voisiko yksityisellä puolella olla mielenkiintoa ja kykyä tunnistaa ja auttaa näitä työntekijöitä ja kenties tätä kautta täydentää julkisen puolen työllistämistoimia. Maailmalla osa vuokratyötä tarjoavista suurimmista yrityksistä on siirtynyt yhä enemmän olemaan positiossaan työnantaja. Tätä kautta yritykset ovat saaneet vaikutusvaltaa ja puheenvuoron yhteiskunnassa. Suomessa vuokratyö nähdään kuitenkin enemmän työnvälityksenä takavuosien malliin.

Aineiston keräämisessä oli omat haasteensa. Tampereen ammattikorkeakoulun kautta kaikki toimi mallikkaasti ja saimme levitettyä kyselyä useissa eri kanavissa. Kyselyä levitettiin koulun intranetissä, massasähköpostilla restonomeille ja kaikille opiskelijakunnan jäsenille lähetettävällä uutiskirjeellä. Lisäksi kyselyä levitettiin henkilökohtaisen yhteydenottojen avulla Whatsappin ja Facebook messenge-

rin kautta. Kyselyä yritettiin saada myös muiden ammattikorkeakoulujen ja oppilaskuntien listoille, mutta suhtautuminen oli hyvin kielteistä. Tässä kohdin kaivattaisiin enemmän koulujen välistä yhteistyötä.

Vaikka opinnäytetyö antoi vastauksen molempiin tutkimuskysymyksiin ja muihin myös, se loi myös paljon uusia. Mahdollisena jatkotutkimuksen kohteena voisi olla kartoittaa yksilöhaastattelujen pohjalta, mitkä tekijät luovat negatiivista mielikuvaa vuokratyöstä. Tätä kautta olisi myös mahdollista hankkia lisää ymmärrystä ihmisistä lukujen takana. Mielenkiintoinen tutkimuslinja voisi olla myös tutkia mitkä ovat syyt, että ihmiset suhtautuvat positiivisemmin vuokratyöhön sitä tehtyään. Tästä olisi apua myös yrityksille kehittää omaa viestintäänsä.

Opinnäytetyön teko on ollut antoisa, osin raskas ja mielenkiintoinen matka työn, vuokratyön ja opiskelun maailmaan. Tämä opinnäytetyö on ollut uusi aluevaltaus työn tekijöille tutkimuksen ja teorian saralla. Opinnäytetyöprosessi on tuonut tekijöilleen uusia näkökulmia vuokratyöhön, opiskelijoihin ja heidän elämäänsä. Iso kiitos kuuluu myös opinnäytetyön toimeksiantajalle, joka on kaikissa vaiheissa tukenut ja auttanut opinnäytetyön kanssa ja mahdollistanut osaltaan sen onnistumisen.

LÄHTEET

Aaltonen, M. & Tuomikoski, O. Opintolainoja nostettiin ennätysmäärä tammi-kuussa. Suomen Pankki. Julkaistu 28.2.2019. Luettu 10.12.2019. <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/tiedotehistoria/2019/opintolainoja-nostettiin-ennatysmaara-tammikuussa/>

Alusta! New Social Research at Tampere University. 2019. Työelämän trendi on polarisaatio, ei yleinen prekarisaatio. Luettu 14.11.2019 <https://alusta.uta.fi/2019/01/16/tyoelaman-trendi-on-polarisaatio-ei-yleinen-prekarisaatio/>

Asuntosäätiö. 2017. Opiskelukaupunkien asumiskustannusten hintavertailu. Julkaistu 23.08.2017. Luettu 27.02.2019. <https://www.asuntosaatio.fi/ajankoh-taista/ajankohtaista/blogikirjoitukset/blog-posts/nuoret-ja-opiskelijat/2017/08/23/opiskelukaupunkien-asumiskustannusten-hintavertailu>

Aho, S., Hynninen, S-M. & Karhunen, H., Vanttaja, M. 2012. Opiskeluaikainen työssäkäynti ja sen vaikutukset. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Tutkimusraportti. <https://tem.fi/documents/1410877/3342347/Opiskeluaikainen+ty%C3%B6ss%C3%A4k%C3%A4ynti+ja+sen+vaikutukset+14062012.pdf>

C181 - Private Employment Agencies Convention. 1997. International Labour Organization. Convention concerning Private Employment Agencies.

Direktiivi 2008/104/EY. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi vuokratyöstä. Euroopan unionin virallinen lehti 05.12.2008. Luettu 3.4.2019. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0104>

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Luettu 12.8.2019 <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Heikkinen, S. Aikamatka Arkeen:Asuminen. Yle.fi. Julkaistu 13.12.2012. Päivitetty 04.02.2013. Luettu 11.12.2019 <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/12/13/aikamatka-arkeen-asuminen>

Herrala, O. 2017. Barona ostaa kilpailijansa - vuokratyövoimassa hurja imu. Kauppalehti. Julkaistu 14.02.2017. Luettu 11.4.2019. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/barona-ostaa-kilpailijansa-vuokratyovoimassa-hurja-imu/a931b1c5-05a0-3214-8901-f86d4adb80ca>

Hietala, H., Kaivanto, K. & Schön, E. 2014. Vuokratyö. Helsinki: Talentum.

Hjelt, J. 11.2017. Vuokratyöopas. Työ- ja elinkeinoministeriö. <https://tem.fi/documents/1410877/3229884/Vuokraty%C3%B6opas/fc47f5f5-b1d5-4805-b6dd-a46e42193a05>

Henkilöstöpalveluyritysten liitto. N.d. Tutkittua tietoa vuokratyöstä. Luettu 11.4.2019. <https://hpl.fi/hpl-vaikuttaa/vuokratyontekijatutkimus>

HUMAK. 2019. Työn opinnoliistaminen. Luettu 26.8.2019. <https://wiki.humak.fi/pages/viewpage.action?pageId=5996747#>

Huotari, K. & Pitkänen S. 2013. Selvitys määräaikaisten sopimusten yleisyydestä ja tiedottamisesta vuokratyössä. Työ- ja Elinkeinoministeriön julkaisuja 16.

Kananen, J. 2008. Kvantti: Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kauppalehti. 2018. Henkilöstövuokrauksen suhdanne on tulikuuma - kaikkien aikojen ennätykset paukkuvat. Julkaistu 28.5.2018. Luettu 11.4.2019. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/henkilostovuokrauksen-suhdanne-on-tulikuuma-kaikkien-aikojen-ennatykset-paukkuvat/53c127a3-23dd-3a7d-9f7e-85f9a1e4b61b>

Kela. 2017. Kuka voi saada yleistä asumistukea? Julkaistu 19.05.2017. Luettu 1.11.2019. <https://www.kela.fi/yleinen-asumistuki-kuka-voi-saada>

Kela. 2018. Opintotuki 2019. Julkaistu 11.12.2018 Luettu 27.02.2019 <https://www.kela.fi/documents/10180/681919/Optuinfo.pdf/d3f6399c-c718-4057-81ae-88e525e099f8>

Kela. 2019. Opintoraha. Julkaistu 16.05.2019. Luettu 1.11.2019. <https://www.kela.fi/opintotuki-opintoraha>

Lahtinen, I. Opintorahan historia, nykypäivä ja tulevaisuus. 09.2019. Luettu 10.12.2019. <https://www.kela.fi/documents/10180/1169455/optuhistoriap.pdf/ce4725d4-77fc-4f46-b713-d15d01a962f9>

Lähteemäki, L. 2013. Keskusteluja Vuokratyöstä: Vuokratyön diskursiivinen rakentumien Suomessa Turku: Painosalama Oy.

Löyttyniemi, R. 2013. Aikamatka arkeen: Työ. Luettu 24.3.2019. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/01/18/aikamatka-arkeen-tyo>

Ojala, S. & Pyöriä, P. (toim.). 2017. Työelämän myytit ja todellisuus: Työn prekarisaatio. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Ranta, E. 2016. Taloussanomien Ensimmäinen kertaa Suomessa: Duunarit välttivät lomautukset uudella konstilla. Julkaistu 15.12.2016. Luettu 30.3.2019. <https://www.is.fi/taloussanomien/art-2000005008509.html>

Ritaranta, S. 2010. Suojaimet. Työterveyslaitos. Luettu 29.3.2011.
<http://www.ttl.fi/fi/toimialat/rakennus/rats/sivut/suojaimet.aspx>

Semtu. VEMO-valuankkurit. Käyttöohje. Luettu 18.3.2011.
<http://www.semtu.fi/?file=240>

Smile Henkilöstöpalvelut. 2019. Smile ja VMP yhdistyvät henkilöstöpalvelualan suunnannäyttäjäksi. Julkaistu 5.7.2019. Luettu 24.11.2019. <https://smilepalvelut.fi/ajankohtaista/vmp-ja-smile-yhdistyvat-henkilostopalvelualan-suunnannayttajaksi/#>

Suomen virallinen tilasto: Työvoimatutkimus. 2017. Työllisyys Ja Työttömyys 2017, 2 Työllisyys ja työttömyys vuonna 2017. Helsinki: Tilastokeskus. Luettu 4.4.2019. http://www.stat.fi/til/tyti/2017/13/tyti_2017_13_2018-04-12_kat_002_fi.html

Suoranta, A., Leinikki S. (toim.) 2018. Rapautuvan Palkkatyön Yhteiskunta: mikä on työn ja toimeentulon tulevaisuus? Kustannusosakeyhtiö Vastapaino OY.

Talouselämä. 2017. Henkilövuokrauksesta tuli iso osa ravintoloista tunnetun Restamaxin bisnestä – yrityskaupalla uudelle tasolle. Julkaistu 17.4.2017. Luettu 11.4.2019. <https://www.talouselama.fi/uutiset/henkilovuokrauksesta-tuli-iso-osa-ravintoloista-tunnetun-restamaxin-bisnesta-yrityskaupalla-uudelle-tasolle/23149edb-14f6-3283-9423-677af50e6d3e>

Tilastokeskus 2007. Väestönkehitys itsenäisessä Suomessa. Luettu 24.3.2019. <https://www.stat.fi/tup/suomi90/joulukuu.html>

Tilastokeskus 2018. Työssäkävien opiskelijoiden osuus kasvoi. https://www.stat.fi/til/opty/2016/opty_2016_2018-03-14_tie_001_fi.html

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Talentum Media Oy. 3. painos.

Työsuojeluhallinto. 2016. Vuokratyö. Päivitetty 14.07.2016. Luettu 25.3.2019. www.tyosuojelu.fi

Vanhanen-Nuutinen, L. 2017. Työn opinnollistaminen ammattikorkeakoulussa. Luettu 3.3.2019. <https://minedu.fi/documents/1410845/5554689/Alustus+2.+11.2017+LVN.pdf/219c1f29-cadf-4ad4-9ca1-f992d165be29/Alustus+2.+11.2017+LVN.pdf.pdf>

Vanhanen-Nuutinen, L., Saari, J., Kotila, H. & Mäki, K. 2018. Opintojen aikainen työssäkäynti – ongelma vai mahdollisuus ammattikorkeakouluopinnoissa? Eurostudent VI -tutkimuksen artikkelisarja. Luettu 10.4.2019. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160726/okm10.pdf>

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Juva: PS-kustannus.

Vuokratyötutkimus 2018. 2018. Henkilöstöpalveluyritysten liitto. https://hpl.fi/wp-content/uploads/2018/06/HPL_vuokratyontekijatutkimus_2018_FINAL.pdf
Smile Henkilöstöpalvelut. N.d. Smile Konserni, Luettu 3.4.2019, www.smilepalvelut.fi/smile-konserni/

Väänänen, A., Turtiainen, J. & Toivanen, M, 2018. Suomalainen työelämän muutos 1940-luvulta tähän päivään. Teoksessa Michelsen, T., Reijula, K., Ala-Mursula, L., Räsänen, K. & Uitti, J. (toim.) Työelämän perustietoa. Helsinki: Duodecim.

YLE 2013. Vain joka kolmannes valmistui tavoiteajassa yliopistosta. Luettu 3.3.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-6453558>

LIITTEET

Liite 1. Esitutkimuslomake

e - Kysely opintojen aikaisesta työssäkäynnistä esitutkimus

<https://lomake.tamk.fi/lomakkeet/28568/lomal>

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 29.4.2019 14.42 ja päättyy 19.5.2019 23.59

Kysely opintojen aikaisesta työssäkäynnistä esitutkimus

Tämän kyselyn tarkoitus on selvittää opiskelijoiden asenteita ja suhtautumista opintojen aikaiseen työssäkäyntiin ja vuokratyöhön. Kysely on osa Tampereen ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijoiden opinnäytetyötä.

Tämä tutkimus on esitutkimus, jonka pohjalta on tarkoitus rankentaa lopullinen kysymystenasettelu. Tutkimus auttaa luomaan kattavan kyselyn, joka vastaa tutkimuskysymyksiimme.

Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Vastaaminen tapahtuu anonyymisti, eikä henkilöllisyytesi tule ilmi missään tutkimuksen vaiheessa. Vastaamalla autat meitä opinnäytetyössämme.

Ikä ja sukupuoli

Ikä

- 18-20
- 21-23
- 24-30
- yli 30

Sukupuoli

- Nainen
- Mies
- Muu

Työt opintojen ohella

Työskenteletkö tai oletko työskennellyt opintojen ohella? 1= En koskaan 2= Satunnaisesti 3= Säännöllisesti 4= En, mutta haluaisin

1 2 3 4

* Työskenteletkö tai oletko työskennellyt opintojen ohella? ○ ○ ○ ○

Töiden vastaavuus koulutusalaan. 1= Ei lainkaan tärkeää 2= Jokseenkin tärkeää 3= Tärkeää 4= Erittäin tärkeää

	1	2	3	4
* Kuinka hyvin tekemäsi työ on vastannut koulutusalaasi?	☐	☐	☐	☐
* Koetko tekemäsi työn edistävän opintojasi?	☐	☐	☐	☐
* Kuinka merkittävää työtä etsiessäsi on, että se vastaa koulutusalaasi?	☐	☐	☐	☐

Mitkä ovat tärkeimmät syyt työskennellä opintojen ohella? 1= Ei lainkaan tärkeää 2= Jokseenkin tärkeää 3= Tärkeää 4= Erittäin tärkeää

	1	2	3	4
* Taloudelliset syyt	☐	☐	☐	☐
* Oman osaamisen kehittäminen	☐	☐	☐	☐
* Opintojen edistäminen	☐	☐	☐	☐
* Omat uratavoitteet	☐	☐	☐	☐
* Verkostojen luominen	☐	☐	☐	☐

Työnhaku

Mitä asioita pidät tärkeänä työpaikkaa etsiessäsi? 1= Ei lainkaan tärkeää 2= Jokseenkin tärkeää 3= Tärkeää 4= Erittäin tärkeää

	1	2	3	4
* Palkka	☐	☐	☐	☐
* Oman uran edistäminen	☐	☐	☐	☐
* Työn yhteensovittaminen opintojen kanssa	☐	☐	☐	☐
* Luotettava työnantaja	☐	☐	☐	☐
* Mielenkiintoinen työtehtävä	☐	☐	☐	☐

Vuokratyö

Oletko tehnyt vuokratöitä opintojen ohella? 1= En koskaan 2= Satunnaisesti 3= Säännöllisesti 4= En, mutta haluaisin

	1	2	3	4
* Oletko tehnyt vuokratöitä opintojen ohella?	☐	☐	☐	☐

Vastaa seuraaviin väittämiin vuokratyötä koskien. 1= Täysin eri mieltä 2= Jokseenkin eri mieltä 3= Jokseenkin samaa mieltä 4= Täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	En osaa sanoa
* Työajat ovat joustavia	☐	☐	☐	☐	☐
* Luotettava työnantaja	☐	☐	☐	☐	☐
* Helppo löytää tietoa työpaikoista	☐	☐	☐	☐	☐
* Pehdytys riittävää uuteen työpaikkaan	☐	☐	☐	☐	☐
* Saan juuri minua kiinnostavia työtarjouksia	☐	☐	☐	☐	☐
* Tarjotut työt vastaavat koulutusalaani	☐	☐	☐	☐	☐

Palaute kyselystä

Toivomme teiltä rakentavaa palautetta kyselyn kysymystenasettelusta ja rakenteesta. Näin autat meitä parantamaan kyselyä. Kiitos.

Tietojen lähetyks

Tallenna

Kiitos vastauksista!

Liite 2. Tutkimuslomake

Kysely opintojen aikaisesta työssäkäynnistä

Tämän kyselyn tarkoitus on selvittää opiskelijoiden asenteita ja suhtautumista opintojen aikaiseen työssäkäyntiin ja vuokratyöhön. Kysely on osa Tampereen ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijoiden opinnäytetyötä. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Vastaaminen tapahtuu anonyymisti, eikä henkilöllisyytesi tule ilmi missään tutkimuksen vaiheessa. Vastaamalla autat meitä opinnäytetyössämme.

Mikäli haluat osallistua 50 € arvoisten (5 kpl) ravintola.fi lahjakorttien arvontaan, voit jättää sähköpostiosoitteesi kyselyn loppuun. Sähköpostiosoitetta ei käytetä mihinkään muuhun tarkoitukseen ja osoitteet hävitetään arvonnän suorittamisen jälkeen. Osoitteen jättäminen on täysin vapaaehtoista.

Yleiset tiedot

Ikä	☐ 18-20 ☐ 21-23 ☐ 24-30 ☐ yli 30
Sukupuoli	☐ Nainen ☐ Mies ☐ Muu
Koulutusala *	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;"> Sosiaali- ja Terveysala ▾ --Valitse tästä-- Liiketalous Sosiaali- ja Terveysala Tekniikka ja luonnontieteet Muu </div>
Opintovuosi	

Työt opintojen ohella

Työskenteletkö tai oletko työskennellyt opintojen ohella? 1= En koskaan 2= Satunnaisesti 3= Säännöllisesti 0= En, mutta haluaisin

1 2 3 0

* Työskenteletkö tai oletko työskennellyt opintojen ohella?

Onko tekemäsi työ vastannut opintojasi

Vastaa, mikäli olet työskennellyt opintojen ohella. Kyllä
 Ei

Töiden vastaavuus koulutusalaan. 1= Ei lainkaan tärkeää 2= Jokseenkin tärkeää 3= Tärkeää 4= Erittäin tärkeää

1 2 3 4

* Pidätkö tärkeänä, että tekemäsi työ edistää opintojasi?

* Kuinka merkittävää työtä etsiessäsi on, että se vastaa koulutusalaasi?

Mitkä ovat tärkeimmät syyt työskennellä opintojen ohella? 1= Ei lainkaan tärkeää 2= Jotseenkin tärkeää 3= Tärkeää 4= Erittäin tärkeää

	1	2	3	4
* Taloudelliset syyt	☐	☐	☐	☐
* Omat uran edistäminen	☐	☐	☐	☐
* Verkostojen luominen	☐	☐	☐	☐

Ottaisitko vastaan muita, kuin opiskelualaasi vastaavia töitä?

- * Valitse seuraavista Kyllä
 En

Työnhaku

Mitä asioita pidät tärkeänä työpaikkaa etsiessä. Laita seuraavat arvot tärkeysjärjestykseen. Valitse jokainen numero vain kerran. 5= Tärkein 1= Vähiten tärkeä

	1	2	3	4	5
* Palkka	☐	☐	☐	☐	☐
* Oman uran edistäminen	☐	☐	☐	☐	☐
* Työn yhteensovittaminen opintojen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
* Luotettava työnantaja	☐	☐	☐	☐	☐
* Mielenkiintoinen työtehtävä	☐	☐	☐	☐	☐

Vuokratyö

Oletko tehnyt vuokratöitä opintojen ohella? 1= En koskaan 2= Satunnaisesti 3= Säännöllisesti 0= En, mutta haluaisin

- * Oletko tehnyt vuokratöitä opintojen ohella? 1 2 3 0

Vastaa seuraaviin väittämiin vuokratyötä koskien. Mikäli sinulla ei ole kokemusta vuokratyöstä vastaa mielikuviesi perusteella. 1= Täysin eri mieltä 2= Jotseenkin eri mieltä 3= Jotseenkin samaa mieltä 4= Täysin samaa mieltä

	1	2	3	4
* Voin työskennellä itselleni sopivaan aikaan	☐	☐	☐	☐
* Luotettava työnantaja	☐	☐	☐	☐
* Helppo löytää tietoa minua kiinnostavista työpaikoista	☐	☐	☐	☐
* Vuokratyöryitys tukee urakehitystäni	☐	☐	☐	☐
* Saan juuri minua kiinnostavia työtarjouksia	☐	☐	☐	☐
* Tarjotut työt vastaavat koulutusalaani	☐	☐	☐	☐
* Palkkaus on kilpailukykyinen	☐	☐	☐	☐

Oletko tehnyt vuokratöitä opintojen ohella? 1= En koskaan 2= Satunnaisesti 3= Säännöllisesti 0= En, mutta haluaisin

1 2 3 0

* Oletko tehnyt vuokratöitä opintojen ohella?

Vastaa seuraaviin väittämiin vuokratyötä koskien. Mikäli sinulla ei ole kokemusta vuokratyöstä vastaa mielikuviesi perusteella. 1= Täysin eri mieltä 2= Jotseenkin eri mieltä 3= Jotseenkin samaa mieltä 4= Täysin samaa mieltä

1 2 3 4

- * Voin työskennellä itselleni sopivaan aikaan
- * Luotettava työnantaja
- * Helppo löytää tietoa minua kiinnostavista työpaikoista
- * Vuokratyöryitys tukee urakehitystäni
- * Saan juuri minua kiinnostavia työtarjouksia
- * Tarjotut työt vastaavat koulutusalaani
- * Palkkaus on kilpailukykyinen

Valitse edellisistä kysymyksistä sinulle tärkein tekijä *

--Valitse tästä--

--Valitse tästä--

- Voin työskennellä itselleni sopivaan aikaan
- Luotettava työnantaja
- Helppo löytää tietoa minua kiinnostavista työpaikoista
- Vuokratyöryitys tukee urakehitystäni
- Saan juuri minua kiinnostavia työtarjouksia
- Tarjotut työt vastaavat koulutusalaani
- Palkkaus on kilpailukykyinen

Pidätkö vuokratyötä houkuttelevana?

- * Valitse toinen Kyllä Ei

Osallistu Arvontaan

Mikäli haluat osallistua palkintojen arvontaan, jätä sähköpostiosoitteesi tähän. Olemme yhteydessä voittajiin henkilökohtaisesti. Sähköpostiosoitteita ei luovuteta kolmansille osapuolille.

Tietojen lähetyk

Tallenna

Kiitos vastauksista!